

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
EVANGELICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Rozvažování o potratu v pastorační práci

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Autor : Jakub Samiec

Katedra : Filosoficko teologická

Vedoucí práce : Mgr. Petr Jandejsek

Studijní program : B7502, Pastorační a sociální práce

Studijní obor : Sociální práce a sociální pedagogika

Přidělovaný akademický titul : Bc

Rok odevzdání : 2007

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci *Rozvažování o potratu v pastorační práci* zpracoval samostatně a výhradně s použitím uvedených pramenů a literatury.
2. Tuto práci nepředkládám k obhajobě na jiné škole.
3. Souhlasím s tím, aby uvedená práce byla v případě zájmu pro studijní účely zpřístupněna dalším osobám nebo institucím.

V Praze 8. 12. 2007

Jakub Samiec

Obsah :

Úvod.....	7
1. Potrat v čase a vývoj názoru na něj.....	10
1.1. Co je potrat?.....	10
1.2. Vývoj názoru na potrat v historii.....	10
1.3. Pohovor před interrupční komisí.....	13
1.4. Potratové statistiky.....	14
2. Medicínský pohled.....	14
2.1. Dřívější interrupční techniky.....	15
2.2. Kdo potraty provádí ?.....	16
2.3. Není umělé ukončení těhotenství proti Hippokratově přísaze?.....	17
2.4. Metody interrupcí.....	18
2.5. Vývojová stádia plodu.....	20
3. Psychologické následky potratu.....	21
3.1. Postabortivní syndrom.....	22
3.2. Symptomy postabortivního syndromu.....	23
4. Etický pohled.....	25
4.1. Problém počátku lidského života.....	25
4.2. Posuzování potratu.....	29
5. Křesťanský pohled.....	31
5.1. Pohled římskokatolické církve.....	31

5.2. Pohled protestantů.....	33
5.3. Křesťané v boji proti potratům.....	35
5.4. Hnutí pro život ČR.....	35
5.5. Libor Halík.....	37
5.6. Protipotratový terorismus v USA.....	38
6. Pohled sociální práce.....	40
6.1. Občanské sdružení ONŽ (Ochrana nenarozeného života).....	40
6.2. CENAP – Centrum naděje a pomoci.....	44
6.3. Občanské sdružení Na počátku.....	45
6.4. Poradna pro ženy v tísní Aqua vitae.....	46
Závěr.....	49
Přílohy.....	50
Seznam použité literatury.....	62

Rozvažování o potratu v pastorační práci

Anotace :

Téma potratů jsem si vybral protože může korespondovat s dalšími problémy kvůli kterým klient vyhledá pastoračního pracovníka. Mám za to, že kromě speciálně školených odborníků na problematiku potratů není mezi pastoračními pracovníky příliš velké povědomí o tom, jak postupovat při setkání s klientem, jehož byt' zprostředkovaný problém se týká potratů. Jako cíl práce jsem si vytyčil sepsat přehledný manuál, který by mohli s užitekem použít pastorační pracovníci mnoha zaměření a nejen oni. Při zkoumání dané problematiky jsem se snažil analyzovat dostupné prameny a z nich kompilovat jednoduchý a přehledný výtah o tématu potratů, což vzhledem k obsáhlosti tématu nebyl jednoduchý úkol. Rovněž jsem komunikoval s odborníky, prakticky věnujícími klientům, kteří problém potratu řeší. Vzhledem k tomu, že se jedná pro mnohé o velmi osobní téma a informace o klientovi nemohou být podávány v plné šíři, bylo dosažení mnohých výstupů naší komunikace často obtížné. Přesto mám za to, že tato práce může být pomocí mnohým pastoračním pracovníkům v získání ucelených informací o problematice potratů a protože obsahuje konkrétní kontakty, mohou díky nim klienta nasměrovat do odborné péče.

Considering about abortion in the area of pastoral work

Anotation :

The topic of abortion I chose because this can correspond with other problems, which can cause, that the client find out the pastoral worker. I think, that except the graduated specialist, among the pastoral worker, there is not so high level of awareness how to proceed the meeting with the client, who actually solve the problem of abortion. As the target of my work I marked out to write the well-arranged tool, which can succesfully use not only the pastoral workers. By examining this topic I tried to anylyse available sources and from them set the simple and clear abstract, what, because of the wide of this topic, was not simple job. I also communicated with the specialits, that regulary work with the client, which are solving the problem of abortion. Because of that for lot of them is going about very private topic and information about client can ´t be passed in full width, the

acquirement of many outputs of our communication was often difficult. But I mind that this compilation can be helpful for many pastoral workers, gives the elementary self-contained information about topic of abortion and as contains actual contacts, they can simpler find the help of specialist for clients in need.

Úvod

Tuto bakalářskou práci nechci vést jako vědecké pojednání o potratech v České republice. V mé bakalářské práci chci představit situaci, která mě či nás jako sociální a pastorační pracovníky může v životě potkat. Jedná se o situaci, kdy budeme konfrontováni s osobou, která je v tíživé životní situaci a sice v situaci neplánovaného těhotenství.

Mým přáním je, aby tato práce mohla posloužit sociálním pracovníkům, jejichž hlavní náplní práce a odbornou kvalifikací není přímo problematika potratů. Má diplomová práce jim má posloužit jako manuál či příručka, po které mohu sáhnout v případě, že se setkají s klientkou která přemýšlí o potratu.

V mé práci chci tuto situaci podrobit zkoumání z pohledu medicínského, etického, křesťanského a pohledu sociální práce.

V úvodu chci nastínit modelový případ, který bych chtěl dále rozvíjet. Příběh Marie je smyšlen, ale vychází z reálných situací, se kterými se pracovníci poraden pro ženy a dívky mohou ve své práci setkat.

V první kapitole popíši problematiku potratů, jak se vyvíjela v čase a nastíním pohled na fenomén potratů. Dále chci přesně definovat potrat a v konkrétních číslech představit, o jak velkém problému zde píš.

V kapitole věnující se medicínskému pohledu chci představit čtenáři, co samotný potrat je, jak se provádí, kde a kým může být realizován. Důležitou částí také je pojednání o intrauteriní životu plodu a vývojových stádiích těhotenství. V této kapitole bude rovněž prostor pro popis případných komplikací s potratem spojených, ne příliš často zmiňovaných komplikací psychických, zejména takzvaném postabortivním syndromu.

V kapitole nazvané etický pohled chci pojednat, od kdy se o plodu dá hovořit jako o člověku a do kdy jej můžeme považovat za pouhý shluk buněk. Chtěl bych odpovědět na otázku, od kterého období máme plod považovat za plně lidskou bytost a v jakých časových obdobích máme hovořit spíše než o potratu, o usmrcení nenarozeného dítěte.

V křesťanském úhlu pohledu na potrat chci představit základní názorové proudy v církvích evangelických a katolické, jejich východiska a jak se tyto názory postupem času měnily. Dále se zabývám křesťanskými organizacemi v ČR které bojují proti potratům, jaká je náplň jejich práce a kde o nich můžeme získat informace, případně se s nimi setkat. Nahlédnu také situaci ve Spojených státech amerických, kde se svého času křesťané bojující proti potratům na tolik radikalizovali, že zde hovoříme o protipotratovém terorismu.

Závěrečnou kapitolu chci věnovat informacím, kde a jakým způsobem je možné případné klientce odborně pomoci. Představím hlavní české organizace, které pomáhají těmto ženám a hlavně chci přinést informace, kde je možno tyto organizace nalézt a kontaktovat. Podrobně chci představit jejich činnost a možnosti, které nabízejí. Doufám, že čtenáři pomohou mé informace k získání potřebného vhledu do této problematiky a zprostředkovaně i klientovi k dobrému rozhodnutí.

Pro lepší vhléd do celé problematiky a správné pochopení mé práce uvedu na počátku příběh ženy, která je v situaci, kdy potřebuje pomoc. Následující úvodní anamnéza by na základě výpovědí klientek, mohla být sestavena pracovníky, kterékoliv poradny.

Marie¹

Marie je pilná studentka třetího ročníku naší fakulty. Všechny zkoušky zvládá na první pokus, na co sáhne, to se jí podaří. Rodiče do ní vkládají veliké naděje a při studiích ji plně finančně podporují. S Tomášem se poznali na jedné stáži. Ona milovala jeho, on ji a všechno se zdálo tak skvělé, až do jednoho okamžiku.

Marii se nedostavila perioda, což dávala za vinu nervům okolo zkoušek, ale pak se nedostavila další a to už začala mít strach. S Tomášem se vždy chránili, používali buď antikoncepci nebo kondom, ale nic není stoprocentní. Udělala si tedy těhotenský test, ten se ukázal pozitivní, šla tedy ke gynekologovi a ten ji potvrdil, že je v druhém měsíci těhotenství.

Ze začátku z toho byla hodně špatná. Uvažovala co bude dělat, co si počne se školou, jak na to zareagují rodiče, jak přítel? Také uvažovala nad tím jaké jsou její reálné možnosti. Buď to nikomu neřekne a nechá si dítě vzít, v klidu dostuduje, najde si práci, vdá se ať už za Tomáše nebo za někoho jiného a dítě si pořídí až na to bude ten pravý čas. Svědomí ji ale nedalo a tak navštívila internetové stránky o interrupcích. To co tam uviděla změnilo její názor. Uvědomila si, že to co v ní je, není jen nějaká přebytečná hmota, která se dá jen tak odstranit. Ale že je to úžasný zázrak, ze kterého bude nový člověk její a Tomášovo dítě. Škola neškola, kariéra nekariéra, rozhodla se tedy pevně, že dítě chce donosit. Oznámila tedy Tomášovi, že budou mít dítě. Ten bohužel ale její nadšení nesdílel, spíš naopak. Že prý se zbláznila, že přece teď oba dva studují a kdo dítě bude živit a co na to řeknou rodiče a kdo ví s kým to má, že on si přece vždycky dával pozor. Jediné k čemu

---

¹ Jména a postavy příběhu jsou smyšleny

se nakonec odhodlal bylo, že souhlasil, se zaplacením poloviny interrupce. S tím Marie samozřejmě nesouhlasila.

Podobný názor jako Tom bohužel sdíleli i rodiče, kterým se to rozhodla nakonec říct. Argumentovali hlavně tím, že dodělat školu je na prvním místě, že zklamala jejich důvěru a přece si nezkazí život.

Poslední dobou Marie pořád sedí na ubytovně, domů nejezdí, s nikým se nebaví, jen uvažuje. Co teď ? Kdo jí pomůže ? Mít dítě je přece tak finančně nákladné, sama to neutáhne. Kde bude bydlet ? Kdo je bude živit ? Zvládne to sama ? Nebyl by potrat přece jen jednodušší řešení ?

Jak dál, co teď, jaké jsou možnosti této, teď pro nás už klientky ? Jaké informace ji podat, jak ji pomoci? Kde hledat pomoc, na koho se obrátit, kdo se o ni postará když ne rodiče ani přítel ? Na tyto a podobné otázky budu v mé práci postupně odpovídat.

1. Potrat v čase a vývoj názoru na něj

V této kapitole chci vysvětlit pojem potrat obecně, poukázat na rozdíl mezi potratem a interrupcí a podívat se do historie, jak se vyvíjel názor na potrat a s ním i legislativa k potratu se vztahující. A to jak u nás, tak i ve světě.

1.1. Co je potrat?

Potrat obecně je ukončení těhotenství zánikem embrya nebo plodu před porodem. Potrat může nastat samovolně. Takto bývá ukončeno 10 – 15% ze všech těhotenství. Mezi časté příčiny patří různé nemoci, léky nebo jiné chemikálie či fyzický otřes, častěji však vrozené vady v zárodku. Tento samovolný potrat nejčastěji proběhne v prvním trimestru a mnohdy tak brzy, že si žena ani neuvědomí, že je těhotná. Tímto typem potratu se ale v mé práci zabývat nechci. Potrat, který chci čtenáři přiblížit, je uměle vyvolaný a nazývá se interrupce.

Slovo interrupce pochází z latinského slova interrupce – přerušení. „Umělé přerušení (lépe ukončení) těhotenství – zákrok uměle ukončující těhotenství do 12.týdne (tzv. miniinterrupce zhruba dokonce 7.týdne). provádí se převážně vakuovou aspirací obsahu děložní dutiny děložním hrdlem (v minulosti častěji kyretáží). Pro zákrok, který má svá rizika a možné komplikace, obecně platí, že čím je výkon časnější, tím je bezpečnější (časné interrupce mají minimum komplikací).“² Obecně platí a v této práci také, že hovoříme-li o potratu, myslíme tím interrupci.

1.2. Vývoj názoru na potrat v historii

Potrat není žádným časově anebo místně daným jevem, je to universální fenomén, o němž se objevují zmínky už z doby prvobytně pospolné společnosti. Potraty se nejčastěji prováděly a provádějí ze dvou důvodů³ :

1, Jestliže si matka nebo manželská dvojice těhotenství nepřály

---

² Vokurka Martin, Jan Hugo a kol., Velký lékařský slovník, str. 428

³ Úcta k životu život nenarozený, str. 33

2, Bylo-li těhotenství v dané společnosti považováno za nepřijatelné, byla-li rodina početná, nebo jestliže si těhotenství nepřál určitý člen rodiny, obvykle manžel.

Ve starověku nebyly potraty nijak zakazovány. Ve starověkém Řecku byly například potraty doporučovány jako způsob k regulaci populace a udržení stabilních ekonomických a sociálních podmínek společnosti. „Platón doporučoval ženě potrat ve věku nad 40 let, zejména pokud měla manžela staršího 50 let.“⁴ Také i Aristoteles obhajoval potrat jako prostředek k regulaci počtu členů rodiny. Jako učenec této doby vyjadřující se k potratům bývá často zmiňován Hippokrates, ale jako jejich odpůrce. Tady se však jedná o špatné vysvětlení jeho myšlenek. Hippokrates ve své přísaze⁵ jasně píše : „nepodám ženě prostředek k potratu“, to ale z toho důvodu, že tehdejší prostředky vyvolání potratu byly pro ženu velice nebezpečné a nezřídka končily smrtí. Hippokrates tedy nebyl ani tak odpůrce potratů, jako se spíše obával o život matky. Místo podávání abortivních lektvarů doporučoval ženám k vyvolání potratu použít fyzických cviků.

Také Římané ve starověku znali potraty. Po celou dobu trvání římského impéria nejsou známy žádné zmínky o zákazu potratů. Převládal zde názor, že plod je součástí ženského těla a pouze žena může rozhodnout o odstranění této části svého těla.

„První světský zákon, který mezi své paragrafy přijal r.1507 vyhnání plodu jako zločin byl Bamberský řád práva hrdelního. Od tohoto roku bylo v Německu poprvé trestáno vyhnání plodu. Bylo posuzováno jako vražda a trestáno smrtí. Světská moc rozhodla, že plod žije po uplynutí poloviny těhotenství.“⁶

Do té doby se k potratům zákony v Evropě spíš nevyjadřovaly nebo je povolovaly. Například v Británii v letech 1307 – 1803 byl zákon, jenž umožňoval provést potrat na přání ženy.

„Nařízení vycházelo z obecného právního vědomí zvykového práva, že ženě může být proveden potrat před vnímáním dítěte, přičemž tímto vnímáním byly myšleny pohyby plodu. Pokud byl potrat proveden později, byl kvalifikován jako přestupek. V roce 1803 za vlády Jiřího III. bylo zákonem stanoveno, že potrat i před vnímáním plodu je zločinem, který bude trestán pokutou, vězením nebo postavením na pranýř, eventuálně může být

---

⁴ Potrat ano – ne aneb na pokraji života, str. 12

⁵ Viz dále Původní znění Hippokratovy přísahy

⁶ <http://www.kubata.nazory.cz/clanky/kap23.html> (cit. 2007-11-10)

zločinec též veřejně nebo neveřejně bičován nebo vyhnán za moře na různě dlouhou dobu nepřevyšující 14 let. Provedení potratu po vnímání plodu bylo kvalifikováno jako vražda a trestáno smrtí.“⁷

Počátkem 19. století se poprvé objevují snahy o liberalizování umělého potratu. První úplné zákonem dané povolení potratů se objevuje v roce 1920 v Rusku, kde vláda povolila potrat na přání ženy do první třetiny těhotenství. Tyto potraty musely být prováděny v nemocnicích lékařským personálem. Autorka Jana Kubátová v knize *Zvíře jménem člověk* vznáší domněnku, že k této legalizaci potratů došlo ne z důvodů uznání „ženina práva na vlastní tělo“ ale protože při nelegálních potratech, prováděných nesterilními nástroji a neškoleným personálem, umíralo až příliš mnoho žen. Tato situace v bývalém SSSR trvala až do roku 1936 kdy došlo ke změně a potraty byly již povolovány jen ze zdravotních důvodů. Z dalších zemí kde byl povolen potrat zákonem můžu jmenovat například Island, kde od roku 1935 byly potraty povoleny z lékařských a sociálních důvodů.

U nás platil až do roku 1950 trestní zákon číslo 117 z roku 1852 - O vyhnání plodu. Podle nějž byla žena trestána za pokus o vyhnání plodu (potrat) vězením v délce od šesti měsíců do jednoho roku a za potrat dokonáný pak v délce od jednoho do pěti let. Zajímavostí tohoto zákona bylo, že stanovoval trest i pro otce dítěte v případě prokázání jeho spoluviny a to ve stejné délce. Potratář, který zákrok prováděl byl podle tohoto zákona trestán v délce od jednoho do pěti let. V případě, že při potratu došlo k poškození zdraví matky pak v délce až deseti let. Jediná výjimka, která umožňovala provedení potratu, byl případ ohrožení života. V roce 1950 byl tento zákon novelizován. Potrat byl povolen v případě, že by pokračování těhotenství způsobilo újmu na zdraví matky a v případě, že některý z rodičů trpěl dědičnou chorobou.

Obrovské změny nastaly v roce 1957 kdy byl u nás přijat zákon číslo 68 – O umělém přerušení těhotenství. Tento zákon zavedl interrupční komise. Od roku 1957 byly tedy interrupce legální. Interrupční komise měly na starost zjistit, zda je žádost o provedení potratu dostatečně oprávněná. Většinou byla tvořena gynekologem a přísedící „ženou

---

⁷ Potrat ano – ne aneb na pokraji života, str. 12

z lidu“ jejíž funkcí bylo ženám interrupci rozmluvit. V čemž ale asi nebyly moc úspěšné, protože nakonec komise stejně 99 procentům žen potrat povolila.⁸

1.3. Pohovor před interrupční komisí

Všichni, kteří se toho zúčastnili se shodují na tom, že se jednalo o velice trapnou a stresující záležitost. Žena například uvedla, že má zdravotní problémy, malý byt, vydělává málo peněz na to, aby zvládla vychovávat dítě a navíc ještě je právě v rozvodovém řízení. To vše musela doložit potvrzeními. A pak ji stejně komise přemlouvala, buď ať si dítě nechá, že se její situace zlepší, nebo ať jej alespoň donosí a pak dá k adopci.

„Byly zde i vdané ženy, které už měly odrostlé děti, velký byt, velký plat ba i hodného muže, a přesto se z mnoha osobních důvodů již necítily na to, mít další dítě. Takové ženy byly nuceny si před komisemi vymýšlet neskutečné lži a báchorky a kydat samy na sebe hnůj. Nezbyvalo jim než tvrdit, že byly manželovi nevěrné s kolegou v práci, nebo že byly v parku znásilněné neznámým vojínem, nebo že vlastně ani neví s kým to mají, neboť byly opilé a toho chlapa ze zábavy si vůbec nepamatují. Bylo potupné se takto veřejně zpovídat před cizími lidmi ze svého sexuálního života. Stály tam před komisí jako nesvéprávné, nemyslíci dobytče, za které musí rozhodnout moudří lidé, jak naloží s jejich břichem. Existence těchto interrupčních komisí plně odpovídala koncepci totalitního režimu, že řadový občan je vlastně dítě, za které musí rozhodnout vyšší instance, co smí či nesmí dělat. Na co má nárok a na co nárok nemá.“⁹ Tyto komise byly zrušeny v roce 1987.

Já osobně vidím hlavní pozitivum v legalizaci interrupcí v tom, že došlo ke snížení počtu úmrtí při provádění potratů nelegálních. Žena, která je k potratu rozhodnuta a vidí jej jako jediné řešení svých problémů, jej stejně provede, ať už ji to zákon povoluje nebo ne. A je lepší, když už má být potrat proveden, aby jej prováděl odborník, který neohrozí život matky. „Legalizace interrupcí byl velký pokrok, vždyť si stačí uvědomit, že při ilegálních potratech před rokem 1957 umíralo v průměru 200 žen ročně. Tento interrupční zákon, který platil 30 let až do roku 1987 zřejmě od svého vyhlášení zachránil život 6000 žen“.¹⁰

---

⁸ <http://www.kubata.nazory.cz/clanky/kap23.html> (cit. 2007-11-11)

⁹ <http://www.kubata.nazory.cz/clanky/kap23.html> (cit. 2007-11-23)

¹⁰ <http://www.kubata.nazory.cz/clanky/kap23.html> (cit. 2007-11-23)

V současné době je v České Republice platný zákon č. 66/1986 Sbírky, podle něhož může žena požádat o provedení potratu bez omezení do 12. týdne těhotenství. Takže se řadíme k početné skupině evropských států, které interrupci povolují. V současnosti jsou v Evropě již jen tři země kde nejsou potraty povoleny a to : Severní Irsko, Malta a Polsko. Všechny tyto státy ale mají otevřené hranice a nijak nebrání svým občankám za potratem vycestovat do zahraničí. Tento jev se nazývá potratová turistika.

1.4. Potratové statistiky

V České republice bylo v roce 2006 provedeno 39 959 potratů.¹¹ Podle údajů Ústavu zdravotnických informací a statistiky se počet provedených potratů snížil v porovnání s rokem 2005 pouze o 64 případů. „Dochází tedy k zastavení dlouhodobého trendu snižování počtu potratů, který byl v České republice pozorován již od počátku devadesátých let. Oproti roku 2005 se však změnila struktura potratů podle druhu.“¹² Z celkového počtu 39 959 potratů tvoří interrupce zhruba dvě třetiny, jedna třetina připadne na samovolné potraty. Jak je patrné z tabulky č. 1¹³, dochází ke zvyšování počtu samovolných potratů. To je způsobováno tím, že ženy odkládají mateřství na pozdější dobu, až vybudují kariéru a jsou finančně zajištěné. Tyto ženy rodí poprvé kolem 30 let. Většina lékařů se ale shoduje na tom, že ideální biologické podmínky pro bezproblémový průběh těhotenství nastávají u žen o několik let dříve. Z tabulky č. 2¹⁴ je jasně patrné, že nejčastějšími žadatelkami o potrat (34,5%) jsou matky dvou dětí .

Uvedené statistiky nám již nabízejí několik předběžných témat k úvaze, zvláště s ohledem na etické hodnocení potratů. Můžeme se například tázat, co vede ženu, která už porodila a vychovala dvě zdravé děti k tomu, aby nevychovala ještě dalšího potomka? Je to strach s možných komplikací způsobených porodem v pozdějším věku?

---

¹¹ http://ihned.cz/c4-10073040-20835010-000000_d-v-roce-2006-bylo-v-cr-39-959-potratu (cit. 2007-11-25)

¹² http://ihned.cz/c4-10073040-20835010-000000_d-v-roce-2006-bylo-v-cr-39-959-potratu (cit. 2007-12-22)

¹³ Viz. přílohy

¹⁴ Viz. přílohy

2. Medicínský pohled

Abychom správně pochopili problematiku potratu, je nutno se na ni podívat z medicínského hlediska, jedná se přece o lékařský zákrok. Popíši a vysvětlím jakými technikami se potraty v České republice provádějí a kdo je provádí, kde se provádí a za jakou cenu. Také chci poukázat na historii provádění interrupcí. Dále bych chtěl vysvětlit jak je to s Hippokratovou přísahou, zda se s ní provádění potratů slučuje či nikoliv. Určitě nesmím v této kapitole opomenout ani intrauteriní život plodu.

2.1. Dřívější interrupční techniky

Potraty se prováděly vždy a provádět se jen tak asi nepřestanou . Není to žádný moderní výdobytek naší doby. Potraty byly prokázány už u prvobytně pospolných společností a od té doby až do dnes. Dříve ženy, které chtěly z nějakého důvodu ukončit těhotenství prováděly tento úkon samy. Techniky potratů byly rozmanité a zahrnovaly abortiva (odvary a lektvary z bylin, keřů, stromů či kořenů, které nezdědky zničily nejen dítě, ale i matku. Byly to například odvary z aloe, myrty, ambry, mošusu, ale i sirnaté horké prameny, vařená mořská voda, výtažek ze španělského pepře v araku, či paprika, nebo silná kořalka a spousta dalších a dalších přípravků)¹⁵, magii a různé mechanické prostředky.

„Častým způsobem bylo, že si těhotná žena lehla na záda a přes břicho jí bylo položeno široké prkno. Na toto prkno se postavily dvě nebo tři její přítelkyně a poskakovaly na něm tak dlouho, dokud netekla krev z pochvy. Anebo si žena lehla na břicho a jiná žena se jí postavila na záda a opět hopsala. Oblíbenou metodou bylo bušení do spodní části břicha z obou stran tak dlouho, až plod vyšel. Taky byly ženám kladeny na břicho horké kameny. Jinde si zase ženy uvazovaly pevné obvazy kolem těla. Silné šněrování, silné hnětení, mačkání a bušení do břicha, seskakování z vysokého balvanu, stromu či balkónu, to byly všechny ty zoufalé pokusy zbavit se plodu.“¹⁶

V dnešní době k takovýmto praktikám snad už nikde dochází. V případě, že se žena pro potrat rozhodne, tak zde máme kliniky kde za poplatek a skoro na počkání (ambulantně s jednodenní hospitalizací) je tento zákrok proveden odborníky.

¹⁵ <http://www.kubata.nazory.cz/clanky/kap23.html> (cit. 2007-11-12)

¹⁶ <http://www.kubata.nazory.cz/clanky/kap23.html> (cit. 2007-11-12)

2.2. Kdo potraty provádí ?

Z literatury zabývající se potraty, kterou jsem studoval, jsem se mylně domníval, že potraty provádí pouze specialisté jen na potraty (potratáři). Po konzultaci s lékařem jsem však byl vyveden z omylu. Potraty může provádět každý gynekolog. Kyretáž neboli výškrab, jeden z nejčastějších způsobů provádění potratů, je standardní úkon, který se provádí nejen kvůli odstranění plodu.

„Kyretáž – seškrábnutí vnitřního povrchu dutého orgánu nejčastěji dělohy. Provádí se jako diagnostický a někdy i léčebný výkon u řady gynekologických poruch (krvácení, podezření na nádor, histologické vyšetření, atd.) nebo při umělém přerušení těhotenství.“¹⁷

V případě, že je tento zákrok ženě doporučen ze zdravotních důvodů, ať už se jedná o odstranění plodu nebo ne), je plně hrazen pojišťovnou. A to částkou 4176 Kč v případě, že je žena mladší třiceti let a 4840 Kč v případě, že je jí více než třicet let. Interrupce na doporučení lékaře je tedy zdarma, ale co když žena o interrupci sama požádá? V tom případě musí vyhledat lékaře, který interrupce na přání provádí a sama si ji zaplatit. Někteří lékaři, případně celá gynekologická centra odmítají interrupce provádět, ať už z morálních nebo jiných důvodů. Někteří se naopak specializují pouze na interrupce, na příklad v polském pohraničí, kde se objevuje takzvaná potratová turistika.¹⁸ Částka, kterou hradí pacientka za tento zákrok je na každém pracovišti jiná, například v ostravské fakultní nemocnici vyjde provedení interrupce do osmého týdne těhotenství na 2321 Kč a po osmém týdnu těhotenství na 3704 Kč.

Potraty jsou dnes u nás i v zahraničí prováděny specialisty. Lékaři – porodníky a gynekology. Je to ale ještě lékař, když už podle názvu lékař by měl léčit a ne zabíjet plod? Po konzultaci s lékařem jsem došel k závěru, že potrat je prováděn lékařem z toho důvodu, že se jedná o velice odborný medicínský zákrok, při němž je velice blízko k ohrožení života ženy. V případě, že by jej prováděl někdo jiný a nastaly by komplikace, tak není schopen poskytnout ženě patřičnou pomoc. Dříve a možná ještě i dnes, i když je to

---

¹⁷ Vokurka Martin, Jan Hugo a kol., Velký lékařský slovník, str. 497

¹⁸ Vzhledem k tomu, že přístupnost potratů v jednotlivých státech se velmi liší, putují často ženy, požadující potrat, ze států s přísnými pravidly do zemí s liberálnějším postojem. Tomuto jevu se říká *potratová turistika*. Příkladem jsou cesty žen z Polska do ČR nebo z Irska do Velké Británie. (<http://cs.wikipedia.org/wiki/Interrupce>) (cit. 2007-12-3)

protizákonné, prováděli tento zákrok různí potratáři a „felčáři“. Autorská dvojice Dr. a Mrs. J.C. Willke ve své knize Člověkem od početí vyjádřili domněnku, podle níž je hlavním důvodem lékaře k provádění potratů finanční motivace. „Potratář, který bude pracovat jen dvacet nebo třicet hodin týdně, může vydělat tři až desetkrát více než chirurg ctící etiku.“¹⁹

2.3. Není umělé ukončení těhotenství proti Hippokratově přísaze?

Dřív bylo zvykem, že všichni lékaři přísahali Hippokratovu přísahu. Původní znění Hippokratovy přísahy je :

„Přisáhám a volám Apollóna lékaře a Asképie a Hygieiu a Panakín a všechny bohy a bohyně za svědky, že budu tuto smlouvu a přísahu dle svých možností a dle svého svědomí dodržovat. Toho, kdo mě naučil umění lékařskému, budu si vážit, jako svých rodičů a budu ho ze svého zajištění podporovat. Když se dostane do nouze, dám mu ze svého, stejně jako i jeho potomkům dám a budou stejní jako moji bratři. Pokud znalosti tohoto umění (lékařského) zatouží, budu je vyučovat zdarma a bez smlouvy. Seznámím své syny a syny svého učitele a všechny ustanovené a na lékařský mrav přísahající s předpisy, přednáškami a se všemi ostatními radami. Jinak však s nimi neseznámím nikoho dalšího. Lékařské úkony budu konat v zájmu a ve prospěch nemocného, dle svých schopností a svého úsudku. Vystříhám se všeho, co by bylo ke škodě a co by nebylo správné. *Nepodám nikomu smrtící prostředek, ani kdyby mne o to kdokoli požádal a nikomu také nebudu radit (jak zemřít). Žádné ženě nedám prostředek k potratu.* Svůj život uchovám v čistotě a bohabojnosti, stejně tak i své lékařské umění. Nebudu (lidské tělo) řezat, ani ty, co trpí kameny a tento zákrok přenechám mužům, kteří takovéto řemeslo provádějí. Do všech domů, kam vstoupím budu vstupovat ve prospěch nemocného, zbaven každého vědomého bezpráví a každého zlého činu. Zvláště se vystříhám pohlavního zneužití žen i mužů, svobodných i otroků. Cokoli, co při léčbě i mimo svou praxi ve styku s lidmi uvidím a uslyším, co nesmí se sdělit, to zamlčím a uchovám v tajnosti. Když tuto přísahu dodržím a neporuším, nechť ve svém životě i ve svém umění skromně dopředu postoupím. Tak získám si vážnost všech lidí po všechny ty časy. Když ale zákazy přestoupím a přísahu poruším, nechť stane se pravý opak.“²⁰

¹⁹ Willke J.C., Člověkem od početí být či nebýt, str. 195

²⁰ Zdroj : http://cs.wikipedia.org/wiki/Hippokratova_p%C5%99%C3%ADsaha (cit. 2007-11-9)

Všimněme si textu, který jsem vyznačil kurzívou. Lékaři dříve slibovali, že budou jen léčit, ne zabíjet ať už potratem nebo eutanazijí. V posledních letech však byla tato část v některých státech vypuštěna nebo nahrazena větou : Neučiním nic co je nezákonné. Již dříve citovaná autorská dvojice Dr. a Mrs. J.C. Willke, ve své knize Člověkem od početí, poukazuje na to, že tato malá záměna v přísaze umožňovala lékařům v nacistickém Německu zcela s klidným srdcem pomáhat s masovým vyvražďováním židů. Dále zde říkají, že Hippokrates jako první definoval náplň práce lékaře jako toho, kdo pouze uzdravuje a tím začal novou éru. „Dříve byla úloha člověka zabývajícího se medicínou kombinovala jak léčení, tak zabíjení. Nyní se hodiny času točí zpět o několik tisíciletí a někteří lékaři se opět vracejí k této dvojité roli“.²¹

Podle zákona č. 66/1986 Sb.²² může žena požádat o provedení potratu bez omezení do 12. týdne těhotenství. Do 24. týdne těhotenství je možné provést potrat z genetických důvodů. Je-li ohrožen život matky nebo je prokázáno těžké poškození nenarozeného dítěte nebo nenarozené dítě je neschopno života, je povoleno potrat provést během celých devíti měsíců těhotenství.

Paragraf 5 tohoto zákona přesně stanovuje důvody, proč je možno potrat provést :

„Ženě lze uměle přerušit těhotenství ze zdravotních důvodů s jejím souhlasem nebo z jejího podnětu, jestliže je ohrožen její život nebo zdraví nebo zdravý vývoj plodu nebo jestliže jde o geneticky vadný vývoj plodu.“²³ Pozastavil bych se nad částí – z jejího podnětu, možná by bylo vhodné kdyby zákonodárci trochu přesněji specifikovali tuto část. Z toho jak je formulována dnes vyplývá, že potrat je možné provést z jakéhokoliv důvodu.

2.4. Metody interrupcí

V České republice se používají tyto metody interrupcí²⁴ :

Miniinterrupce

Miniinterrupce (vakuumaspirace a kyretáž) se provádí do 8. týdne těhotenství. Původně se prováděla pouze vakuumaspirace, ale protože nenarozené dítě v děloze zákrok někdy

²¹ Willke J.C., Člověkem od početí být či nebýt, str. 195,196

²² Celé znění zákona viz. Příloha - Zákon České národní rady o umělém přerušení těhotenství 66/1986 SB.

²³ Zdroj : http://www.cgps.cz/cgps/doc/66_1986_Sb.txt (cit. 2007-12-10)

²⁴ Zdroj : <http://prolife.cz/potrat/?id=17> (cit. 2007-12-10)

přežilo a hlavně v děloze zůstávaly zbytky dítěte, provádí se následně ještě kyretáž. Přes roztažené děložní hrdlo se do dělohy vsune plastická trubička s ostrým hrotem. Je připojena na silnou vývěvu, podobnou vysavači, ale s devětadvacetinásobně silnějším účinkem. Vývěva roztrhá dítě na kousky a vysaje jej do nádoby. Poté se do dělohy vsune kyreta (ocelový nůž zakulaceného tvaru), aby se vyškrábla placenta a zbytky dítěte.

Kyretáž nebo vakuumexhausce

Do 12. týdne těhotenství se potrat provádí tzv. evakuací děložní dutiny kyretou po roztažení děložního hrdla nebo vakuumexhauscí – tzv. odsátí děložního obsahu.

Roztažení a vyprázdnění

V době, kdy se potrat provádí tzv. evakuací děložní dutiny kyretou a tzv. potratovými kleštěmi - do 16. týdne těhotenství - je nenarozené dítě již moc velké na to, aby prošlo děložním hrdlem. Do dělohy se vsunou kleště, chytne se noha nebo jiná část těla a kroutivými pohyby trhají části těla dítěte. Páteř musí být přelomena a lebka rozdrčena, aby mohly být z dělohy odstraněny. To, že lékař zákrok provedl správně, pozná podle škrábavého zvuku stěny děložní.

Redukce po léčbě neplodnosti

Tato metoda se používá kolem 16. týdne při redukci počtu nenarozených dětí v děloze zejména po umělém oplodnění. Přes břicho matky je za pomoci ultrazvuku do plodového vaku zavedena dlouhá jehla a do srdcí vybraných dětí je vstříknut silný koncentrovaný solný roztok (chlorid draselný). Dojde k zástavě srdce a dítě umírá (vysoké nebezpečí spontánního potratu zbylých nenarozených dětí).

Prostaglandiny

Po 12. týdnu, zejména ale po 16. týdnu se podávají prostaglandiny nebo jiné léky vyvolávající velmi silné děložní stahy, které vypuzují vyvíjející se nenarozené dítě. Kontrakce jsou mnohem silnější než normální přirozené porodní stahy, takže dítě je jimi zabito - v některých případech dojde i k utržení hlavy. Při této metodě se někdy používá i chlorid draselný, který je nenarozenému dítěti vstříknut do srdce.

Císařský řez

Hysterotomie se používá v pokročilém stádiu těhotenství až do porodu. Děloha je chirurgicky otevřena v oblasti břišní stěny podobně jako u porodu císařským řezem.

Pupeční šňůra je přeříznuta, když je nenarozené dítě ještě v děloze, čímž se přeruší zásobování kyslíkem a dítě se udusí. Někdy je dítě vyjmuto ještě živé a v tom případě je ponecháno bez pomoci, dokud nenastane smrt nedostatkem péče.

2.5. Vývojová stádia plodu

Přesná definice, kdy přesně se jedná o plod a do kdy to je jen shluk buněk, je kamenem úrazu všech lékařů a vědců zabývajících se touto problematikou. K této otázce se vrátím v kapitole problém počátku lidského života. Nyní se popíšu vývojová stádia plodu.

Na počátku dochází k oplození vajíčka spermií. Prozatím budeme vycházet z toho, že tímto počíná lidský život. K tomuto splynutí dochází v trychtýřovitém rozšíření vejcovodu, nejdříve 20 minut po mužově ejakulaci. Přibližně jeden a půl dne na to se oplozené vajíčko (zygota) začíná dělit. V dalších 40 – 50 dochází k rýhování, zygota se dělí do několika dceřiných buněk, tzv. blastomér. Pak přibližně 4 – 5 dní po oplození začíná tento útvar nabírat na velikosti a diferencuje se do dvou základních skupin, na trofoblast, ze kterého se dále vyvíjí plodové lůžko (placenta) a embryoblast, ze kterého, jak už je z názvu jasné, se dále vyvíjí embryo. V dalších dnech dochází k uchycení vajíčka na děložní sliznici a jeho postupnému uhnízdování na ni.

Kolem 10 dne se začne v ženě těle tvořit hormon, který zabraňuje další menstruaci. To bývá často pro ženu první signál o těhotenství.

Kolem 14 dne od oplození se již dá rozeznat základ mozku embrya. V dalších dnech nám embryo roste a nabírá na velikosti. Po 18 dni začíná pracovat jednoduché srdce, na konci 3. týdne se uzavírá krevní oběh a embryo je asi 1,5 mm velké. Začátkem 4. týdne se embryo dělí na tři části : hlava, krk a trup. Dále se objevují mozek, mícha, nervy, játra. Vzniká oční jamka. Z trupu začínají vyrůstat horní a dolní končetiny, objevuje se tak i vylučovací ústrojí. V 5. - 6. týdnu se už doslova začínají dít základy. Vznikne pupeční šňůra, kterou proudí okysličená krev z placenty, objevují se prsty, u rukou se začíná projevovat uchopovací reflex. Koncem 6. týdne embryo již otáčí hlavu a začínají mu pracovat játra. V 7. týdnu lze už zachytit na přístrojích srdeční ozvy a mozkovou činnost. Všechny orgány jsou již založeny dál se budou jen vyvíjet. V 8. týdnu má embryo již všechny znaky dítěte, velké je kolem tří centimetrů a začíná být citlivé na dotek. Od této chvíle jej již nazýváme plod. Do dvanáctého týdne má plod až 7 cm. Hýbe rukama,

nohama, jeho krevní oběh je zcela oddělen od matčiného, pije plodovou vodu (dýchá ji), do kostry se ukládá vápník, desetinásobně přibude na váze a klidně si už může cucat palec, na kterém by se už daly vzít otisky.

Podle zákona č. 66/1986 Sb. může žena požádat o provedení potratu bez omezení, do 12. týdne těhotenství.

Ve 4. měsíci se objevují na jeho rukou a nohou nehty, pije plodovou vodu a možná mu i chutná (má již vyvinuté chuťové buňky). Začíná pomalu slyšet a je poznat zda to bude kluk nebo holka. V 5. měsíci můžeme už poslouchat jeho srdce stetoskopem. Bije 120x až 160x za minutu. Matka už může cítit první pohyby, jakpak by ne, když už má polovinu porodní velikosti a má se čile k světu. V 6. měsíci pochopí tento malý (25 – 30 cm) jedinec co je to rovnováha a na hlavě mu začínají růst vlasy.

„Do 24. týdne těhotenství je možné provést potrat z genetických důvodů.“²⁵

V dalších měsících dítě dozrává (dovyvíjí se čich, sluch, hmat), vnímá jestli je den nebo noc, nabírá na váze a velikosti, v matce mu začíná být těsno a tak se v devátém měsíci tlačí ven, veliké kolem 50 cm.

„Je-li ohrožen život matky nebo je prokázáno těžké poškození nenarozeného dítěte nebo nenarozené dítě je neschopno života, je povoleno potrat provést během celých devíti měsíců těhotenství.“²⁶

3. Psychologické následky potratu

O tom, že provedení potratu může mít vliv na psychiku ženy se velice dlouho nevědělo. Odborníci dlouho tvrdili, že je-li interrupce provedena na počátku těhotenství, pak nemůže mít na ženu žádný negativní vliv. Opak je však pravdou.

„Potrat představuje mohutný zásah do přirozených procesů ženského organismu. Mohou nastat psychosomatické nebo psychické následky podle osobní situace té které ženy“.²⁷

---

²⁵ Zdroj : http://www.cgps.cz/cgps/doc/66_1986_Sb.txt (cit. 2007-12-1)

²⁶ Zdroj : http://www.cgps.cz/cgps/doc/66_1986_Sb.txt (cit. 2007-12-1)

Psychologické následky potratu jsou velmi obtížně vystopovatelné, někteří lékaři a odborníci je dokonce dodnes popírají. Je to způsobeno hlavně tím, že ženy po potratu nezůstávají pod lékařským dozorem. Potraty se provádějí ambulantně, ve většině případů je žena na druhý den propuštěna a lékař, který zákrok prováděl se s ní již více nesetká. V mnoha případech se následky potratu začínají projevovat později, někdy dokonce až po letech.

3.1. Postabortivní syndrom

Soubor psychických příznaků, které se mohou objevit jako následek potratu nazýváme postabortivní syndrom. Tímto syndromem bývají postiženy v první řadě pacientky, jenž potrat podstupují, často také ale i lékařský personál, který zákrok provádí nebo rodinní příslušníci pacientky. Tato nemoc je způsobována masivním potlačováním prožitku potratu.

Dr. Maria Simonová, klinická psycholožka prováděla psychosociální průzkum na universitní klinice ve Würzburgu²⁸. Jednalo se o celkem 110 žen, které podstoupily legální potrat. Psychické následky potratu potvrzuje 80% z nich. Nejčastější byly : pocity lítosti a viny, výčitky svědomí, kolísání nálad, deprese, nemotivovaný pláč, stavy strachu a úzkostné sny. U většiny byly tyto psychické následky často doprovázeny funkčními poruchami jako: poruchy srdečního rytmu, kolísání krevního tlaku, migrény, žaludeční a střevní potíže, křeče v podbřišku, předčasně nastupující porodní bolesti při dalším těhotenství a poruchy spánku.

Všechny ženy, které podstoupí potrat žijí s touto nemilou vzpomínkou už navždy. Některé si ji připouštějí více, některé méně ale každá se s tím potřebuje vyrovnat. Na vyrovnání se s psychickými následky potratu využívají ženy tři obranné mechanismy : potlačování, konfrontaci a projekci.

Ženy, které prožijí potrat se snaží své pocity (pocity úzkosti provázané depresí, výčitky, soustavný pláč, strach) před okolím maskovat před svými blízkými. Někdy to bývá ze strachu před výsměchem, jindy to bývá z obavy, aby svými problémy rodinu nezatěžovaly. „Některé ženy se také snaží dokázat, že jsou silné, a potlačují v sobě rostoucí paniku, navíc se od nich očekává, že budou plnit svou roli v práci a ve vztahu, a jednoduše se pokoušejí

---

²⁷ Proč pláčeš Miriam, str. 9

²⁸ Zdroj : Proč pláčeš Miriam, str. 102 -105

na svůj stav zapomenout“.²⁹ Toto skrývání a neřešení problému jim však vůbec neuleví spíše naopak.

3.2. Symptomy postabortivního syndromu

Hlavní symptomy postabortivního syndromu se dají rozdělit do tří kategorií³⁰: velké vyburcování, vniknutí a sevření.

Velké vyburcování je charakteristické pro nenáležitě a chronicky vyburcovaný obranný mechanismus „bojuj nebo uteč“. Osoba je zdánlivě stále ve střehu kvůli hrozbě nebezpečí. Mezi symptomy patří: přeháněné vyplašené odpovědi, velká nespavost, potíže při usínání nebo při spánku, fyziologické reakce v situacích, které symbolizují nebo připomínají traumatický zážitek, například zvýšený puls nebo pocení během vyšetření pánve nebo když slyší vysavač.

Vniknutí je znovuprožití traumatické události v nečekaných a nechtěných okamžicích. Symptomy vniknutí u post abortivního syndromu jsou: vracející se a dotěrné myšlenky o potratu nebo potraceném dítěti, vzpomínky, ve kterých žena na okamžik znovu prožívá událost, divoké sny o potratu nebo dítěti nebo velký zármutek nebo deprese v den potratu nebo v očekávaný den porodu.

Sevření je znečitlivění citových zdrojů nebo vypěstování určitého chování, aby se vyhnulo podnětům souvisejícím s traumatem. Je to vyhýbání se, pokus zapřít nebo se vyhnout negativním pocitům nebo lidem, místům nebo věcem, které zhoršují negativní pocity související s traumatem.

Před potratem skoro žádná žena neuvažuje nad možným psychickým dopadem, když už se na případné komplikace ptá, tak jen na fyzické. Žena sama a nejen ona, ale i její partner, rodina očekávají, že po zákroku bude všechno jako dřív. Tak to ale bohužel není. Když po potratu žena trpí depresí, z pohledu muže bezdůvodně pláče, či má strach, muž neví proč, co se děje. Neví ani jak jí pomoci, ve většině případů se tedy stáhne a nechá ji ať si to vyřeší sama. Na druhé straně žena neví, proč se partner stáhnul do sebe, vidí jen že je na vše sama a nemá v nikom oporu. Když se tato situace neřeší, pak může mezi partnery vzniknout bariéra, která je natolik veliká, že může způsobit rozchod.

---

²⁹ http://zdravi.idnes.cz/potrat-obrovsky-zasah-do-psychiky-zeny-fc7-/zdravi.asp?c=A070807_162058_zdravi_bad (cit. 2007-12-5)

³⁰ Zdroj - <http://prolife.cz/potrat/?id=113> (cit. 2007-12-9)

Jak tedy z této komplikované situace ven. Žena trpí, nikdo ji nepomůže vinu svaluje na všechny kolem, často si ani pravou příčinu nechce připustit. Řešením je přiznání si toho k čemu vlastně došlo, uvědomění si, že potrat nebyl jen jednoduchý lékařský zákrok, ale ve své podstatě, ztráta dítěte, i když nenarozeného. V takové chvíli je nejlepší se obrátit na někoho v koho má důvěru a jednoduše se mu otevřít a vypovídat. V případě, že žena ve svém okolí nemá nikoho, ke komu má důvěru, doporučuji psychologa nebo kněze. Poté si žena projde takzvanou fází smutku ze ztráty dítěte. Podle Dr. Susan Stanfordové je potrat záležitostí smrti a smutku. Jako jedinou cestu z této situace vidí, že si žena touto bolestí musí projít.

„Žena musí truchlit nad ztrátou svého dítěte a znovu prožívat všechny své pocity, které tím vyjdou najevo. Musí zažít hněv, třeba na doktora nebo na někoho jiného kdo ji k potratu přemluvil. Musí zažít bolest, vinu a další aspekty ztráty. Když ji k tomu nikdo předtím nedodá odvalu, může se stát, že bude léta sužována. Musí přetnout toto dokazování si, toto popírání, že ve skutečnosti neztratila žádné dítě. Musí tuto lež, která tvrdí, že to je jen tkáň, shluk buněk znovu a znovu pranýřovat“.³¹

Tato metoda léčby postabortivního syndromu určitě nelze uplatňovat všech pacientek, ale v určitých případech určitě fungovat bude.

---

³¹ Proč pláčeš Miriam, str. 84

4. Etický pohled

Problémem potratů z etického pohledu je, zda se jedná nebo nejedná o vraždu. Většina křesťanů v dnešní době věří, že se jedná o lidskou osobu již od splynutí samčích a samičích pohlavních buněk³². Naproti tomu vědci, lékaři, filozofové a mnozí další tvrdí, že se v této chvíli ještě o lidského jedince nejedná, spíše jen o nějaký shluk buněk.

4.1. Problém počátku lidského života

Kdy dochází k oživení oplodněného vajíčka, od kdy je v něm duše? Od kdy máme plod považovat za plně lidskou bytost hodnou všech práv? Od počátku uvažování nad těmito otázkami se objevují dvě základní teorie.

Aristoteles a po něm i Tomáš Akvinský mysleli, že k oduševnění rozumovou duší dochází teprve tehdy, když oplodněné vajíčko dosáhne určitého vývojového stádia. Tento názor zastával i papež Benedikt XIV. Okamžik oživení duchovou duší se většinou kladl do doby asi šesti týdnů po početí. Tato teorie se stala všeobecně platnou. Na konci 18. století, se mezi teology začala prosazovat pod vlivem nových lékařských poznatků o procesu rozmnožování teorie bezprostředního oduševnění v okamžiku početí, která se v průběhu 19. století stala teorií nejrozšířenější. „Dnes naopak stále větší počet vědců považuje myšlenku, že je nutný jistý vývoj buněčného materiálu, než dojde k oduševnění duchovou duší, za přijatelný výklad začátku lidského života, ačkoliv mnozí další i nadále obhajují teorii bezprostředního oduševnění v okamžiku početí“.³³

S nejradiálnějším názorem na počátek lidského života jsem se setkal v knize *Zvíře jménem člověk* autorky Jany Kubátové. Ta v kapitole příznačně pojmenované *Potrat není vražda* píše: „Je neuvěřitelným pokrytectvím, když nám náboženští fanatici ve svých lživých filmech předvádějí zárodky jako trpící vražděné děti. Ať se to pokrytcům líbí nebo ne- zárodek není člověk. Mohl by z něj být člověk, ale není. Při miniinterrupci se odstraní 1 cm velký kousek nevědomé hmoty. Tento kousek hmoty si nemůže nic uvědomovat, protože nemá čím- chybí mu mozek. Mozkové hemisféry se vyvíjí až někdy v pátém

---

³² Více kapitola křesťanský pohled

³³ Křesťanská etika, str. 286 - 287

měsíci těhotenství. Ve skutečnosti je tedy chuchvalec buněk vržen zpět do neexistence, aniž by prožil sebemenší bolest nebo trauma. Není to žádná fatální tragédie.“³⁴

Tak jak to tedy je ? Jedná se o lidskou bytost hned od počátku nebo ne ? Z této nejistoty o počátku lidského života vzniká otázka zda tedy potrat vraždou je nebo není. V případě, že se plod dá za lidskou bytost považovat teprve od chvíle kdy se vyvinul mozek, pak by se tedy v případě miniinterrupce a včasných potratů nedalo uvažovat o vraždě. ale pouze o nějakém „zákroku“. Ale co když mají pravdu lidé, kteří věří , že se jedná o jedinečného lidského jedince ihned od počátku?

Další názory na počátek skutečně lidského života můžeme roztřídit na základě dvou různých přístupů : podle názorů na začátek skutečně lidského života, nebo podle kvalitativních měřítek přijatých pro určení počátku skutečně lidského života.³⁵

Jedni považují za počátek lidského života samostatnou schopnost jedince přežít, tedy až porod. Ale plod v den před porodem a den po porodu se od sebe nijak významně kvalitativně neliší a navíc i po porodu je dítě závislé na rodičích, nepřežije samo. Medicína jde ve věcech mimoděložního vývoje den za dne kupředu. Předčasně narození přežívají díky lékařům stále menší, lehčí a mladší, tedy samostatná životaschopnost plodu jako měřítko vzniku skutečného, plnohodnotného života dnes již není dostačující.

Další skupina ještě stále určuje počátek lidského života podle toho zda je plod oduševnělý či neoduševnělý³⁶. Uvažují tedy o embryu jako o jakési hmotě bez duše, jenž nelze považovat za lidskou i když všechny znaky lidské bytosti už má.

Novinkou je objev, že v době do konce zahníždění a vytvoření embryoblastu³⁷, což se děje šestnáct dní od početí, je dosud možné rozdělení shluku na jednovaječná dvojčata. Z toho vyplývá, že až do tohoto okamžiku nelze o shluku buněk hovořit jako o lidském individuu, a tedy ani jako o lidské osobě. Existují také důkazy, že spojením dvou vajíček může vzniknout jediný člověk. „Je proto potřeba přijmout závěr, že k oduševnění případně

---

³⁴ <http://www.kubata.nazory.cz/clanky/kap23.html> (cit. 2007-11-12)

³⁵ Úcta k životu život nenarozený, str. 124

³⁶ Blíže k tomuto tématu v kapitole Pohled římskokatolické církve

³⁷ Souvislý shluk velkých polyedrických buněk pod povrchovým trofoblastem u rozrýhované zygoty (Velký lékařský slovník str. 233)

hominizaci oplodněného vajíčka dochází teprve po dokončení individualizace embrya, tedy ne dřív než po uplynutí šestnácti dnů od početí“.³⁸

V dnešní době, kdy díky vědě a znalostem prenatalního vývoje plodu, je jednoznačně potvrzeno, že vývoj je zcela plynulý. Od splnutí spermie s vajíčkem až po smrt člověka probíhá všechno postupně, jeden proces v návaznosti na druhý. Pro mě je tedy těžko pochopitelné, že by někdo věřil, že v tu určitou chvíli docházelo k oduševnění plodu³⁹.

„Je třeba mít na paměti, že pozdější názory na oduševnění netvrdí, že k němu dochází přesně dva týdny nebo sedmnáct dní od početí. Konstatují pouze, že vědecké výsledky týkající se vznikajícího lidského organismu umožňují poměrně spolehlivý závěr, že k oduševnění nedochází během prvních šestnácti dnů.“⁴⁰

Tato úvaha tedy říká, že v prvních šestnácti dnech k oduševnění nedochází. Kdy tedy? Tento předpoklad je rovněž podporován faktem, že sama příroda dovoluje aby před zaháněním vajíčka v děloze zaniklo vysoké procento oplodněných vajíček, podle odhadů je to 30 - 60 %. Chtěla by tedy příroda (Bůh) aby až 60% oduševnělých lidských bytostí uhynulo?

Někteří badatelé se domnívají, že o lidskou bytost se jedná až od chvíle, kdy se vyvine mozek. Další, zase že od chvíle, kdy se vyvinou pohlavní orgány. Nejvíce typickým znakem pro život člověka jako lidské bytosti, to co nás rozlišuje od zvířat, je duševní život. Všechny duševní pohnutky pocity prožitky jsou vázány na nervový systém a jeho hlavní centrálu mozek. V medicíně se už dnes nedefinuje smrt od doby kdy člověk přestane dýchat, dá se jej přece udržovat na respiračních přístrojích, ale od smrti mozku. Považovat za počátek lidského života, od kdy to tedy člověk je, dobu kdy začne fungovat mozek je tedy v celku logické.

„Lidský mozek se začíná vytvářet kolem patnáctého týdne po početí, jeho základní struktury jsou připraveny kolem dvacátého pátého dne. A po padesátém dni po početí jsou už v mozku prokazatelně elektrické proudy – projevy vlastní nervové činnosti. Je to však postupný proces, chcete-li postupné oduševňování. A tenhle vývoj se nikde neděje skokem, nikde tu není přelom mezi tím, co ještě není lidské, a tím, co už lidské je. To, že nezralý

---

³⁸ Křesťanská etika, str. 288

³⁹ Blíže k tomuto tématu v kapitole Pohled římskokatolické církve

⁴⁰ Křesťanská etika, str. 289

zárodek má jen nezralé nervové projevy, že je „nezralý duševně“, neznamená, že není lidský“.⁴¹

Mezi další z řady radikálních názorů o počátku lidské existence bych ještě zmínil směr jehož zástupci tvrdí, že počatý život se stává lidským až ve chvíli, kdy jej matka přijme. Žena má mít plnou kontrolu na svém těle. Zárodek je pouze její součástí, proč by teda nemohla o jeho osudu rozhodovat? Pokud ho nepřijme, není interrupce zabitím lidského zárodku. Ale pouze odstraněním jakési tkáně z matčina těla.

Jak se zdá názorů ohledně počátku lidského života je celá řada, jeden zajímavější než druhý. Kdo má pravdu ?

Mému chápání nejbližší názor ohledně počátku lidského života je názor, že nový život začíná ve chvíli početí. Ve chvíli oplodnění ženského vajíčka mužskou spermií, ať již v přirozeném prostředí nebo v laboratorních podmínkách, dojde k jejich splnutí v jednu buňku. Tahle buňka se sice bude nadále dělit, budou z ní vznikat tkáně a později orgány, ale počet chromozomů, tedy jedinečný a neopakovatelný „stavební plán“ podle něhož jsme každý z nás navrženi, tak ten se již nezmění. Je pevně dán již od této první buňky. Lidský tvor se vyvíjí plynule. Nikde nenastává radikální zlom, ve kterém by se dalo přesně říct od teď to už je člověk, předtím ještě ne. Stejný průběh je i u duševního vývoje. Vše se děje postupně, o tom, že člověk myslí už v děloze dnes není pochyb. Nedá se přesně určit od kdy. Proto si myslím, stejně jako MUDr. Zdeněk Susa v Dopise mladým křesťanům o tělesné lásce : „Klamou se lidé, kteří tvrdí, že zárodek se stává lidským až po určité době. Stejně jako se klamou ti, kteří si troufají určit hranici dohodou“.⁴² Vývoj je natolik plynulý, že nelze určit od kdy se stává člověkem. Jediné východisko je, že člověkem je tedy už od počátku.

---

⁴¹ Dopis mladým křesťanům o tělesné lásce, str. 24

⁴² Dopis mladým křesťanům o tělesné lásce, str. 24

4.2. Posuzování potratu

Potrat bývá často zmiňován jako východisko z různých komplikací. Okolnosti, které bývají uváděny jako ospravedlňující, důvody jsou indikace. Máme čtyři takovéto indikace⁴³ :

1, Kriminologická

Tato indikace se objevuje u těhotenství způsobených znásilněním či incestem. Žena v případě, že by dítě donosila by se vystavila velikým morálním potížím. Potrat bývá v tomto případě často schvalován, protože ženě bylo dítě vnuceno proti její vůli a jak by mohla toto nechtěné dítě milovat?

2, Eugenická⁴⁴

V dnešní době je možné díky amniocentéze⁴⁵, sonografií⁴⁶ a fetoskopii⁴⁷ zkoumat plod ještě před jeho porodem. Těmito zkoumáním můžeme velice přesně odhalit případné choroby, poruchy či postižení plodu. Na základě těchto zjištění bývají potraty velice časté. Otázkou, která zde vyvstává ale je; Když je možné dítě, z důvodu nějaké vady usmrтит před porodem, proč by to tedy nemělo být dovoleno i po porodu ?

3, Sociální

---

⁴³ Zdroj : Křesťanská etika

⁴⁴ Eugenika – přístup snažící se o zlepšení kvality lidské populace na základě znalostí lidské genetiky. Eugenika se odvolává na zhoršující se genetické vlastnosti populace v důsledku neexistence přirozeného výběru v původním smyslu (včetně možností přežít a reprodukovat se, které dává jedincům s genovými defekty moderní medicína) a řady dalších skutečností, které přináší civilizace (různá porodnost v různých sociálních skupinách). Eugenika byla součástí ideologie nacionálního socialismu, užívala metod sterilizace, ale též eliminace jedinců, kteří byli uznáni za méně cenné. (zdroj : Velký lékařský slovník, str. 256)

⁴⁵ Metoda, při níž se odebírá vzorek plodové vody, jejímž vyšetřením lze odhalit některé nemoci, včetně dědičných, ještě před narozením (prenatální diagnóza). Plodová voda se získává nabodnutím amniotického obalu zárodku skrz břišní stěnu za kontroly ultrazvukem po 15. týdnu. Obsahuje buňky plodu (např. odloupané z jeho kůže), které lze použít k vyšetření (např. cytogenetickému – umožňuje diagnózu mj. Downovy nemoci). Doporučuje se zejména ženám nad 35 let. Rizikem může být vyvolání potratu. (zdroj : Velký lékařský slovník, str. 40)

⁴⁶ Vyšetření ultrazvukem

⁴⁷ Endoskopická metoda pozorování plodu v děloze umožňující zároveň odběr jeho krve k vyšetření. Provádí se zavedením fetoskopu skrz břišní stěnu do dělohy po patřičné přípravě pacientky. Umožňuje rovněž odběr krve z pupečnicku, plodové vody eventuelně provedení biopsie. Indikacemi jsou zejména závažné vrozené vady, které je možné diagnostikovat pozorováním či odběrem a vyšetřením vzorků. (zdroj : Velký lékařský slovník, str. 277)

K této indikaci se přistupuje v případě, že by dítě bylo pro matku nebo rodinu příliš velkou ekonomickou nebo sociální zátěží. Ženy nejčastěji uvádějí, že dítě je v této životní situaci v rozporu s jejich plány nebo by to pro ni byla příliš velká finanční zátěž. „Je prokázáno, že potraty jsou častější u ekonomicky lépe postavených osob než u chudých, ačkoli krajní chudoba hrozbu potratu zvyšuje“.⁴⁸

4, Lékařská (terapeutická)

Podle této indikace by měl být potrat povolen v případě že těhotenství vážně ohrožuje život matky. Otázka je ale, kde bere lékař jistotu ve své diagnóze, že může říci že žena na 100 % zemře, v případě že nebude plod odstraněn?

Katolická etika odmítá potraty ze všech výše uvedených důvodů. Říkají, že s embryem se musí od samého početí zacházet jako s osobou, musí být opatrováno, léčeno a pokud možno uzdraveno, tak jako všechny ostatní lidské bytosti. „Prenatální diagnostika je mravně dovolená, respektuje-li život a integritu zárodku a lidského plodu a je-li zaměřena na jeho ochranu nebo na jeho individuální uzdravení. Těžce však odporuje mravnímu zákonu, počítá-li, v závislosti na nález, s možností vyvolat potrat: diagnóza se nikdy nesmí rovnat rozsudku smrti.“⁴⁹

---

⁴⁸ Křesťanská etika, str. 292

⁴⁹ Katechismus, paragraf 2274

5. Křesťanský pohled

V této kapitole bych chtěl čtenáři nastínit co o potratu říká Bible a jak hodnotí potrat katolická a protestantská křesťanská tradice a členové církví, které vycházejí z těchto tradic.

5.1. Pohled římskokatolické církve

Abychom mohli správně pochopit pohled katolické církve na potrat, musíme nahlédnout do historie. Katolická církev, stejně jako všechny křesťanské církve má své počátky spojeny s židovstvím, tedy i já při svém pátrání po vývoji názoru římskokatolické církve na potrat, musím zabrousit do židovství.

Židé se k potratu přímo nevyjadřovali. Jediná zmínka v Tóře je v druhé knize Mojžíšově 21, 22 se píše : „Když se muži budou rvát a udeří těhotnou ženu, takže potratí, ale nepřijde o život, musí pachatel zaplatit pokutu, jakou mu uloží muž té ženy, odevzdá ji prostřednictvím rozhodčích“. V této době bylo zvykem uplatňovat tzv. lex talionis⁵⁰, proč tedy nebyl uplatněn i v tomto případě ? Židé neuznávali plod jako samostatnou lidskou bytost, ale jako pouhou část matky. Navíc ve Starém zákoně není jediná zmínka o tom co s ženou, která si vyvolá potrat sama. To by mohlo vést k domněnce, že židé potrat nezakazovali. Takováto domněnka je ale mylná. Židé nadevše ctili lidský život, každého potomka považovali za požehnání od Hospodina. Jediná možnost kdy svolili k provedení potratu byla pouze v případě ohrožení života matky. „V tom případě se však jednalo spíše o rozřezání plodu při porodu, než o potrat, ale princip byl týž. Jelikož zárodek nepovažovali za lidskou bytost v plném smyslu, bylo dovoleno obětovat jej k záchraně lidské bytosti“.⁵¹

První křesťané vycházeli z židovství, ale k tomu přijali za vlastní i Aristotelovy myšlenky o vývoji plodu. Aristoteles vytvořil pojem formovaný (oživený) a neformovaný (neoživený) plod. Ve svém uvažování vycházel z toho, že lidská duše vstupuje do plodu až tehdy, když získá lidskou podobu. Na základě studia potracených zárodků došel k tomu, že do mužského embrya vstupuje duše po čtyřiceti dnech a do ženského až po devadesáti dnech od početí. Do té doby byl zárodek bez duše.

---

⁵⁰ Tzn. Oko za oko, zub za zub, atd.

⁵¹ Úcta k životu život nenarozený, str. 95

Poprvé ve 4. století se objevuje první oficiální zmínka o trestu za potrat. A to v souvislosti s předpisy o pokání, kde se dočteme, že dopustí-li se žena po cizoložství potratu, pak má být do konce života vyloučena z církve. Takový to trest se jim asi zdál příliš tvrdý, proto v roce 314 jej na koncilu v Ankyře upravili a trest snížili pouze na deset let. Tyto předpisy o pokání nedělaly rozdíl mezi formovaným a neformovaným zárodkem.

Po celá staletí byl v církvi potrat odmítán jako zlo, ať už byl zárodek oživený nebo ne. První zmínka o změně tohoto smýšlení je datována na počátek 14. století kdy dominikánský mnich Jan z Neapole, vystoupil s myšlenkou, že je-li zárodek neoživený, pak je dovoleno jej potratit pro záchranu života matky ohrožené chorobou. Jan z Neapole argumentoval hlavně tím, že neoživený zárodek není ještě člověkem a je dovoleno jej obětovat. Na podporu jeho názoru se přidalo pár dalších teologů, například Tomas Sanchez, který tvrdil, že v takovémto případě je zárodek jakýmsi „nespravedlivým agresorem“.⁵² Tento názor byl dále rozvíjen v 17. století, kdy někteří teologové požadovali povolení potratu, v případě že se jedná o záchranu života či cti matky například před hněvem manžela. Tento názor byl naštěstí ale bohužel i společně s názorem Jana z Neapole odmítnut roku 1679 papežem Inocencem XI.

Radikální zvrat, v uvažování o tomto problému, v církvi, nastal počátkem 17. století kdy belgický lékař Tomas Feinus napsal pojednání o formování plodu. V něm vyslovil myšlenku, že duše vstupuje do plodu nejpozději tři dny po početí, což v porovnání s dosavadním smýšlením (40 dní muž, 90 dní žena) byla opravdu radikální změna. Došel k tomu velice jednoduše : „jestliže formování začíná krátce po početí, musí tu být nějaká formativní princip, tím může být jedině lidská duše“.⁵³ Tento názor nebyl sice církví odmítnut ale zároveň jej ani nepřijala za vlastní. Soudobými teology byl tento názor často kritizován hlavně proto, že podle nich odporoval Písmu. I přes jeho negaci však tento názor vydržel a postupně nahradil názor o pozdějším ožívování plodů.

Není zde žádné oficiální stanovisko církve, které by jednu z obou teorií⁵⁴ prohlásilo jedině platnou. Protože jsou obě stanoviska pravděpodobná a protože se zde jedná o lidský život, trvali teologové na tom, že je nutné zvolit jistější alternativu a s živým oplodněným vajíčkem pro jistotu zacházet jako s člověkem. „Tohoto pravidla rozumnosti je třeba dbát

---

⁵² Úcta k životu život nenarozený, str. 97

⁵³ Úcta k životu život nenarozený, str. 98

⁵⁴ Oběmi teoriemi je myšleno : 1, zárodek je oduševněn ihned po početí
2, zárodek je oduševněn až po určité době

alespoň tak dlouho, dokud se nenajde spolehlivý důkaz pro názor sv. Tomáše Akvinského a těch, kteří se přidali na jeho stranu (plod je oduševněn až po určité době).⁵⁵

Názor na potrat zůstával neměnný až do poloviny 19. století několik teologů navrhlo, aby lékařský potrat byl povolen v případě, že matce jde o život. Argumentovali hlavně tím, že takovýto potrat není přímým útokem na plod, protože v matce by stejně nepřežil. Jde tedy jenom o jeho přesunutí z místa kde by stejně nepřežil na místo kde také nepřežije. Jeho smrt by tedy nebyla způsobena zákrokem, ale jeho neschopností přežít v jiném prostředí. Šlo jim hlavně o záchranu života matky.

Od té doby až do dneška se názor katolické církve v této věci nezměnil. Oficiálně je potrat zakázán z jakéhokoliv důvodu.

„Již v prvním století církev prohlásila, že každý záměrný potrat je mravní zlo. Toto učení se nezměnilo. Zůstává neměnné. Přímý potrat, ať už chtěný jako cíl nebo jako prostředek, závažně odporuje mravnímu zákonu: nezabiješ zárodek potratem a nenecháš uhynout novorozeně. Bůh, pán nad životem, svěřil totiž lidem vynikající úkol: udržovat život; tento úkol však mají plnit způsobem hodným člověka. Život se má tedy s největší péčí chránit už od samého početí; potrat a usmrcení nemluvněte jsou hanebné zločiny.“⁵⁶
„Dítě má právo na život již od svého početí. Přímý potrat, to je chtěný jako cíl nebo jako prostředek, je „hanebnost“ těžce odporující mravnímu zákonu. Církev trestá tento zločin proti lidskému životu kanonickým trestem exkomunikace (vyobcování).“⁵⁷

5.2. Pohled protestantů

Postoje prvních protestantů byly skoro totožné s jejich katolickými kolegy. Martin Luther a Jan Kalvín hlásali plně hodnotné lidství plodu od početí. Přikláněli se k nauce o prvotním hříchu a predestinaci.⁵⁸ „Má – li být rozum, duše i tělo vznikajícího života postiženy důsledky prvotního hříchu, je nezbytně nutný předpoklad plně hodnotného lidství plodu.“⁵⁹ Luther se přikláněl, stejně jako církevní otcové k oduševnění plodu⁶⁰. Na rozdíl od nich se však domníval, že pouze mužské semeno je nositelem života, žena mu jen

⁵⁵ Křesťanská etika, str. 287

⁵⁶ Katechismus paragraf 2271

⁵⁷ Katechismus, paragraf 2322

⁵⁸ Predestinace je v náboženském smyslu předurčení k hříchu, ke spáse a věčné blaženosti nebo k věčné záhubě, ztracení. (<http://encyklopedie.seznam.cz/heslo/145271-predestinace>) (cit. 2007-12-1)

⁵⁹ Úcta k životu život nenarozený, str. 117

⁶⁰ Tzn. Plod dědí po svých rodičích spolu s tělem i duši

poskytuje jakousi živnou půdu, duše tedy pochází od otce. Obecně tedy lze říct, že hlavní zakladatelé protestantismu byli proti potratu v jakémkoliv stupni těhotenství. Ve své době (16. století) byli konzervativnější než římskokatolická církev, která podle Septuaginty⁶¹, dělala rozdíl mezi formovaným a neformovaným plodem a rozlišovala tak závažnost potratu podle doby kdy byl proveden.

V 17. století dochází k názorovému posunu. V Anglii se pomalu začalo ospravedlňovat potrat v případech smrtelného ohrožení matky, takže koncem 18. století angličtí lékaři již běžně navrhovali a prováděli potraty na záchranu matek.

Američtí protestanti 18.a 19. století byli zcela proti potratům. A to z velmi zajímavých důvodů jednak proto, že potrat se používal jako zástěrka sexuálního hříchu a také proto, že ženy mají li naplnit své ženské poslání, pak musí plodit děti. „Takto se potrat stal nejen prostým individuálním hříchem, ale přímo sociálním zlem, které připravovalo společnost o potřebné občany, výrobce a obránce“.⁶² Později se zde začaly projevovat emancipační hnutí, které položily základy teoriím o ospravedlnitelném potratu.

Mezi hlavní principy protestantského myšlení patří brát Bibli vážněji než církevní tradici. Protestanti se v Bibli snaží hledat odpovědi na každodenní otázky života tedy i na potrat. Problém je však v tom, že na tuto otázku Bible jednoznačnou odpověď nedává. Ve starém zákoně dokonce nebyl plod považován ani za plnohodnotný lidský život.⁶³ Ve starozákonní době bylo zvykem mstít oko za oko zub za zub, tedy i život za život. Naproti tomu Novém zákon nás učí milovat své bližní jako sebe samy, častokrát i víc než sebe. Jak bychom tedy mohli zabít nenarozené dítě. Takže z vlastní zkušenosti mohu říct, že většina protestantů potrat odmítá, ale v určitých extrémních situacích, jako třeba záchranu života matky, jej dokáží pochopit.

---

⁶¹ Řecký překlad Starého zákona z hebrejštiny

⁶² Úcta k životu život nenarozený, str. 119

⁶³ Viz Pohled římskokatolické církve

5.3. Křesťané v boji proti potratům

Na celém světě se objevují organizace bojující za práva nenarozených dětí. Tyto organizace bývají zpravidla zakládány křesťany. V případě, že jako křesťanské nevystupují tak jsou křesťany alespoň tvořeny (ve většině členy římsko katolických farností). Nejznámější z těchto organizací je PROLIFE, která má pobočky v mnoha zemích celého světa. Největší a asi i nejznámější organizací bojující za práva nenarozených u nás je česká pobočka PROLIFE.

5.4. Hnutí pro život ČR

Podle informací z jejich internetových stránek se jedná o dobrovolné sdružení občanů se společným zájmem šířit a prosazovat úctu k lidskému životu od početí do přirozené smrti. Toto hnutí není spojeno s žádnou církví, církevní či náboženskou společností, a to ani finančně ani organizačně. Přesto je v řadách členů a sympatizantů výrazná většina římsko-katolického vyznání. Tento fakt je především důsledkem zvýšené citlivosti k páchané nespravedlnosti a větší ochotě k obětavosti, která je v římskokatolické církvi zdůrazňována. Dále není vázané na žádnou politickou stranu, ale po odborné stránce podporuje osobnosti, poslance a senátory všech politických stran, kteří prosazují základní hodnoty lidského života a pro rodinnou politiku.

Nejvyšší hodnotou hnutí pro život je právo na život, který je třeba chránit. Interrupce jsou podle hnutí pro život tím „největším mravním zlem současné společnosti“ (Roman Joch,) a svou závažností přesahují jakékoliv jiné společenské problémy. Potrat je nezvratným zásahem, který „zabíjí dítě“. Jde o vraždu ještě nenarozeného dítěte.

Hlavním cílem hnutí pro život je absolutní eliminace potratů a základním prostředkem pro jeho dosažení je jejich legislativní zákaz. Zákazy jsou chápány jako součást prevence a výchovy celé společnosti. „Existence zákona dovolujícího zabíjet nenarozené děti podkopává jakoukoli snahu o pozitivní výchovu společnosti“⁶⁴. Protiinterrupční legislativa je ochranou nejslabších jedinců a jako taková je podle slov představitelů Hnutí pro život určitým měřítkem pro vyspělost a úroveň společnosti.

---

⁶⁴ Zdroj : <http://prolife.cz/media/index.html?id=277> (cit. 2007-12-4)

Mezi nejznámější stoupence této organizace patří JUDr. Ing. Jiří Karas poslanec, člen Křesťanské a demokratické unie – České strany lidové. Pan Karas opakovaně navrhoval v poslanecké sněmovně zákon, který by v České Republice zakázal potraty.

Cílem sdružení je⁶⁵ :

- 1, ochrana lidského života od početí do přirozené smrti
- 2, ochrana lidské důstojnosti a rozvoj člověka jako integrální bytosti
- 3, plnění Všeobecné deklarace lidských práv v právním řádu České republiky
- 4, přijímání manželství jako celoživotního svazku muže a ženy, založeného na vzájemné lásce a úctě
- 5, podpora harmonické rodiny jako základní buňky společnosti
- 6, pomoc dětem a mládeži při orientaci v etických otázkách běžného života
- 7, činnost ve smyslu zodpovědnosti za zdravý vývoj života a prosazování solidarity mezi lidmi
- 8, propagace přirozeného způsobu předávání života a čistoty v manželství i mimo ně

Svou činností sdružení zprostředkovává :

- 1, zprostředkovává alternativní řešení ženám uvažujícím o potratu
- 2, pomáhá těm, kteří v důsledku potratu trpí psychickými nebo jinými potížemi
- 3, přispívá k prevenci AIDS a jiných negativních jevů ve společnosti
- 4, pořádá konference, diskusní setkání, semináře, kurzy a přednášky zaměřené na realizování uvedených cílů
- 5, spolupracuje s nevládními organizacemi, fyzickými a právníckými osobami, které mají podobné cíle a činnost
- 6, podává podněty a připomínkuje legislativu týkající se ochrany života
- 7, vydává propagační materiály, které podporují jeho cíle

Činnost, která tuto organizaci nejvíce proslavila, jsou tzv. Pochody pro život⁶⁶. Jedná se o protestní setkání odpůrců potratu v Praze a dalších městech. V České republice se konají od roku 2001 a to vždy na jaře (25. března vyhlásili Den nenarozených dětí).

---

⁶⁵ Zdroj : <http://prolife.cz/media/index.html?id=569> (cit. 2007-12-4)

Mezi dalšími členy této organizace bych chtěl vyzdvihnout Libora Halíka.

5.5. Libor Halík

Pravoslavný kněz Mgr. Libor Halík PhD. proslul neobvyklým protestem proti potratům. Má své obdivovatele a následovatele, ale také mnoho odpůrců a kritiků. Říká, že v gynekologicko-porodnické klinice na Obilním trhu v Brně se provádí umělé potraty, které následují po umělém oplodňování ve zkumavce. Od pondělí 10.11.2003 stává před touto nemocnicí⁶⁷ každý den i s křížem a přitom se bez ohledu na počasí modlí, zpívá žalmy, rozdává informační letáky a usiluje o zakázání potratů. Jeho biskup mu k této práci dal požehnání. Službu modlitební stráž u nemocnice koná už 3 roky každý všední den od 10.00-12.00 hod. Ve svých sedmatřiceti letech má za sebou studium na pravoslavné teologické fakultě. Školu ukončil disertační prací na téma nepřátelé rodiny, kde se zabýval vymíráním Evropy a USA, které zdůvodňoval rozpadáním rodin, rozvody a potraty. Byl to podle něj takový vědecký impuls pro to, co začal potom dělat. Tím praktickým impulzem pak bylo seznámení s katolickým knězem z New Yorku monsignorem Philippem Reillym⁶⁸. Reilly je významnou postavou amerického Hnutí pro život a pořádá modlitební akce před potratovými klinikami po celých USA. Stojí každý den před potratovými klinikami v New Yorku a od roku 1989 se na jeho apelace a protesty podařilo některé z nich zavřít. Na odpor velké části veřejnosti proti podobným aktivitám, je Libor Halík zvyklý. Za tři roky byl vícekrát napaden, házeli po něm dvakrát vajíčka, jednou rajče a také jablko, jednou byl postříkán bílou barvou⁶⁹.

Ve Spojených státech se objevuje v kontextu protestů proti potratům tzv. protipotratový terorismus. Ten se v Česku zatím neobjevuje, díky své radikálnosti jej však zmíním.

---

⁶⁶ Viz. Obrázky č. 4, 5, 6, 7

⁶⁷ Viz. Obrázek č. 1

⁶⁸ Vystudoval filosofii, teologii a filologii, byl mu udělen čestný doktorát na Katolické univerzitě v Trnavě. Kněz v newyorské diecézi Brooklyn, byl 5 let farářem, 26 let profesorem a rektorem kněžských seminářů a od roku 1989 je duchovním vůdcem. Přes 30 let je aktivní v obraně lidského života. (Zdroj - <http://www.tabor2007.signaly.cz>) (cit. 2007-11-29)

⁶⁹ Viz. Obrázky č. 2 a č. 3

5.6. Protipotrátový terorismus v USA⁷⁰

Potraty v USA byly až do 22. ledna 1973, kdy rozsudek Nejvyššího soudu v kauze Roe vs. Wade rozhodl o jejich legalizaci, zakázány. První z protestů byl v červnu 1974 v Northern Virginia Woman's Medical Center ve Fairfaxu, Virginii. V roce 1975 bylo poprvé zatčeno šest žen protestujících u ženské kliniky v Rockville, Marylandu. První čin proti potratům, který bychom mohli považovat za terorismus, bylo žhářství provedené na potratové klinice Planned Parenthood v St. Paul, Minnesotě v roce 1977. Během následujících šesti let se ve Spojených státech uskutečnilo 8 bombových útoků, 13 trestných činů žhářství a 5 pokusů o žhářství či bombový útok. 12. srpna 1982 byl v Illinois třemi pachateli unesen a po 8 dní zadržován doktor se svou ženou. Vůdcem skupiny byl Don Benny Anderson a poprvé byla touto skupinou použita přezdívka Army of God. V roce 1984 páchané násilí kulminovalo, na různé cíle bylo nastraženo 18 bomb, provedeno 6 činů žhářství, 6 pokusů o žhářství či bombový útok, 23 vyhrožování smrtí a 70 vloupání se či vandalizmu na potratových klinikách. Otázkou je, zda lze tyto činy považovat za akty terorismu, neboť vyšetřující policejní orgány o terorismu nemluví.

V devadesátých letech se poprvé začaly při útocích používat střelné zbraně. Stalo se tak 28. prosince 1991, kdy byli postřeleni dva zaměstnanci Central Health Centra ve Springfieldu, Missouri. O dva týdny později je v Houstonu postřelen Dr. Douglas Karpen u potratové kliniky Women's Pavillon. Zbytek 90. let je ve znamení prudkého nárůstu útoků na životy doktorů a jiných zaměstnanců potratových klinik, v tomto desetiletí bylo takto spácháno 8 vražd a 19 pokusů o vraždu. K těm, jež vyvolaly silnou pozornost médií a široké veřejnosti, patří vražda spáchaná Paulem Hillem a bombové útoky Erica Roberta Rudolpha. Prvně jmenovaný nejprve v roce 1993 vydal "Defensive action statement", v němž ospravedlňuje útoky na život doktorů, a rok později zavraždil doktora Pensacola kliniky a jeho eskortu. Eric Robert Rudolph uskutečnil v 90. letech čtyři bombové útoky. První v roce 1996 na olympijských hrách v Olympic Central parku v Atlantě, při něm zahynul 1 člověk a 100 lidí bylo zraněno. Druhý útok z 16. ledna 1997 byl namířen proti Women's Clinic v Sandy Springs, přičemž zákeřnost útoku umocňuje použití druhé, se zpožděním načasované bomby. Výsledkem útoku bylo 7 raněných. 21. února nastražil opět 2 bomby, tentokrát v lesbickém klubu Otherside Lounge v Atlantě, přičemž první bomba zranila 7 lidí a druhá byla naštěstí pyrotechniky včas zajištěna. Poslední útok spáchal 29.

---

⁷⁰ Zdroj - <http://www.rexter.cz/clanek.aspx?id=56&tisk=1> (cit. 2007-12-1)

ledna 1998 na New Women All Women klinice v Birminghamu, Alabamě. Při tomto útoku zemřel jeden člověk a další byl zraněn. Zajímavé je, že Eric R. Rudolph policii dlouho unikal, až se nakonec dostal na seznam deseti nejhledanějších zločinců FBI. Díky podpoře místního obyvatelstva a své rodiny se ještě dlouho poté skrýval v Apalačských horách v Severní Karolíně, kde nakonec FBI zřídila pátrací skupinu - Southeast Bomb Task Force. Ta podezřelého marně hledala další rok, poté svou činnost ukončila. Dopaden byl náhodným policistou v květnu roku 2003.

Církev v České Republice sice mají většinou odmítavý postoj proti potratům, dle mého názoru je křesťanství zde spojeno spíše s tradicí, v rámci ní můžeme propagaci násilí stěží očekávat.

6. Pohled sociální práce

V celé práci jsem se prozatím zabíral problematikou potratu na teoretické bázi. Snažil jsem se čtenáři přiblížit různé pohledy, různé možnosti přístupu k této problematice. V této části se však již musíme zabývat potratem prakticky. Připomeňme si úvodní kasuistiku : máme zde klientku, která už má na potrat vytvořen názor a rozhodla si dítě ponechat. Jak jí tedy co nejlépe pomoci ?

V této části chci představit organizace, které v české republice pomáhají mladým maminkám v jejich častokrát těžkých začátcích ale také podávají informace, které potřebují klientky v případě, že se přece jen rozhodnou potrat podstoupit. Kterékoliv z těchto organizací můžeme tedy klientku předat. Většina z nich nenabízí jen komplexní informace, ale hlavně praktickou pomoc a to jak s ubytováním tak s materiálním zabezpečením a lékařskou péčí.

Jako první představím a nejpodrobněji rozeberu práci Občanského sdružení Ochrana nenarozeného života. Je to největší česká organizace. V současnosti zřizuje 14 poraden. Informace o nich mohou klientky získat na skoro každém úřadu, u lékařů, dívky ve školách u výchovných poradců.

6.1. Občanské sdružení ONŽ (Ochrana nenarozeného života)

Voršilská 5, 110 00 Praha 1

www.poradnaprozeny.eu

e-mail: paha@poradnaprozeny.eu

Tel. 603 210 999

Sdružení Ochrana nenarozeného života vzniklo v Praze v roce 1990. Je to občanské sdružení, které chce probouzet vědomí úcty k nenarozenému životu a pomáhat matkám a rodinám v obtížných životních situacích jako je neplánované těhotenství. Za tímto účelem sdružení zřizuje poradny. V současné době funguje 14 poraden po celé ČR, které pracují pod názvem: Poradna pro ženy a dívky⁷¹ a několik dalších, tzv. spolupracujících poraden. .

---

⁷¹ Viz. Tabulka č. 4

Cílem poraden je umožnit zejména ženám, které se dostaly vlivem těhotenství či mateřství do nepříznivé životní situace, řešit ji prostřednictvím poskytování bezplatných, nestranných a diskretních rad, informací a případně další pomoci.

Sdružení ve své činnosti navázalo na zkušenosti obdobných organizací v zahraničí (Velká Británie, Německo, USA a další), kde takovéto poradny fungují jako doplněk státního sociálního systému. Tyto poradny nabízejí pomocnou ruku ženám a dívkám, které se ocitly v tíživé životní situaci, těhotným ženám, které byly zaskočeny neplánovaným těhotenstvím, budoucím maminkám, svobodným a osamělým matkám, neúplným rodinám a rodinám sociálně potřebným či ženám uvažujícím o umělé ukončení těhotenství.

Ze služeb, které tyto poradny nabízejí uvedu například : provedení těhotenského testu (zdarma a diskretně), bezplatné sociálně právní poradenství především z oblasti rodinného práva (právní pomoc s rozvodovým řízením, návrhy na stanovení výživného, ale také řešení problémů s bydlením nebo vyřizováním sociálních příspěvků od státu), pomoc s umístěním v azylových domech pro matky s dětmi, materiální výpomoc: těhotenské oblečení, oblečení pro děti, potřeby pro kojence, kočárky, postýlky (věci pocházejí z darů či účelových dotací), prostředkování odborné pomoci a spolupráce s odborníky. Dále je tímto sdružením zřízena telefonická linka pomoci (603 210 999). Tento kontakt je v provozu od pondělí do pátku od 8.00 do 20.00 . Tato linka je využívána hlavně ženami, které se nemohou dostavit na některé z pracovišť osobně.

V praxi to vypadá tak, že klientka kontaktuje pracoviště. Pracovnice poradny se při rozhovoru s klientkou snaží vytvořit atmosféru důvěry a pochopení. Ke každé klientce se přistupuje individuálně a je jí věnován dostatek času tak, aby si klientka mohla v klidu promyslet svoji současnou komplikovanou situaci. V příjemném prostředí může klientka vyjádřit i své zdánlivě malicherné problémy, které jsou však z jejího pohledu velice závažné. Mnoho klientek, které se rozhodnou dítě si ponechat, často řeší problémy s bydlením. A právě takovýmto ženám je v poradně zprostředkován kontakt a ubytování v azylových domech pro matky s dětmi.⁷²

Velice důležitou částí práce této organizace jsou přednášky na školách. Pracovníci Sdružení Ochrana nenarozeného života objíždějí školy a rámci prevence sociálně patologických jevů přednášejí a se studenty diskutují o tématech jako :

---

⁷² Zdroj : <http://www.dis.cz/sonz/> (cit. 2007-12-6)

Mezilidské vztahy - kamarádství, přátelství, zamilovanost, láska, model fungující rodiny, rozdíly mezi mužem a ženou, manželství

AIDS a pohlavní nemoci - jak se chránit, prevence, léčba

Dospívání – sociální a tělesné změny u dívek a chlapců v pubertě, výživa, zásady hygieny, sexualita

Interrupce, těhotenství a porod - předcházení neplánovanému početí, plánované rodičovství, a další.

V emailové korespondenci s vedoucí frýdeckomístecké pobočky jsem zjišťoval podrobnější informace o fungování a práci poradny.

Do poradny přichází klientky buď na základě letáku, který četly např. na úřadě, v místní dopravě, ve škole na nástěnce nebo našly kontakt ve Zlatých stránkách a dalších novinách či časopisech. Velká část klientek přichází na doporučení své kamarádky nebo sousedky, která už v poradně byla. Další část klientek k nám doporučí jiní odborníci nebo organizace (psychiatři, gynekologové, právníci, sociální pracovníci z úřadu, výchovní poradci ze škol, organizace zabývající se drogovou závislostí apod.).

Klientka se může objednat, ale může přijít i přímo. Mezi klientkou a poradkyní je ústní dohoda, nesepisuje se nic písemně. Klientka může přijít jednorázově, ale často se jedná i o následná sezení. Většina poraden je v bytových prostorách, kde je vyhrazena místnost pro konzultaci s klientkou, kde je sedací souprava nebo křesílka, je to příjemné rodinné prostředí. Pracovnice poradny mají svou místnost a povětšinou je ještě v poradně čekárna. S klientkou pracuje vždy jedna pracovnice. Klientce je nabídnuta káva, čaj nebo minerálka, v poradně jsou rovněž papírové kapesníčky, pokud by došlo na slzy. Na klientku není vyvíjen časový nátlak. Samozřejmě poradkyně musí umět ukončit konzultaci, která už nikam nevede. Na to jsou pracovnice poraden školeny. Procházejí pravidelným školením jednak na celostátních seminářích sdružení, kde probíhá supervize a přednášky různých odborníků. Supervize probíhají i místně v jednotlivých poradnách. Pracovnice poraden si doplňují svá vzdělání studiem vysokých škol a rovněž absolvují různé místní vzdělávací kurzy. Prakticky všechny poradny jsou ve svých městech zapojeny na městských úřadech nebo na magistrátech ve skupinách komunitního plánování sociálních služeb. Pravidelně se

tak setkávají s dalšími pomáhajícími organizacemi, což je dobré pro klientky, protože když je posílána „dál“, tak ji můžeme připravit na to kde se jí bude věnovat a jak.

Šíře služeb je poměrně velká (viz výše uvedený přehled). Klientela je tvořena především ženami a dívkami, ale také občas rodiči či partnery nebo manžely. Věkové rozpětí je 14 až 52 let. Nejčastější věková skupina jsou dívky 17 až 22 let a ženy kolem 35 let. Pokud potřebuje klientka další odborné vedení, je jí doporučeno. V poradnách jsou kontakty na místní lékaře a organizace, je možné případně klientku k lékaři nebo na úřad doprovodit. Potřebuje-li klientka azylové umístění, je jí zprostředkováno. Opět podle potřeby je možno poskytnout klientce doprovod. Poradny mají kontakty na veškeré azylové domy, hlavně domy pro matky s dětmi, v celé ČR.

Sociálně slabší klientka, která většinou přijde na základě doporučení sociální pracovnice z úřadu, dostane v poradně základní kojeneckou výbavičku včetně zapůjčení kočárku a postýlky na dobu nezbytně nutnou. Není to jen strohé předání. Klientka často poradkyni otevře svou tíživou situaci a kromě poskytnutí materiální výpomoci využije v poradně i např. sociálně právní poradenství, sociální pracovnice jí sepíše papíry k soudu apod. Mnohé klientky jsou v poradně vedeny těhotenstvím, půjčují si k tomu knihy a shlédnou videosnímky z prenatálního vývoje, z těhotenství nebo porodu. Mají spoustu otázek, učí se hospodaření s jejich minimálními prostředky apod. Mezi tuto sociálně slabší klientelu se řadí hlavně dívky z dětských domovů. Případné zneužití této výpomoci je ošetřeno právě sociálními pracovníky z úřadu. Výpomoc má pomoci nastávající matce k dosažení alespoň základního standardu pro dítě a pomoci matce k přijetí dítěte i když je zrovna v nelehké životní situaci.

Další velikou skupinou klientely poradny jsou dívky a ženy, které otěhotněly a neví si rady, co bude dál. Partner je opustil nebo až teď si uvědomily, že to není ten pravý, studují, jsou nízkého věku apod. Jsou to velmi složité případy, kde je nutná maximální citlivost v přístupu ke klientce. Zásadou sdružení je, že je ponechána svobodná volba v rozhodnutí na ženě. Nesmí být na ní vyvíjen nátlak. Sdružení nepoužívá drastické materiály (fotografie a video) z interrupčních zákroků, v žádném případě nesmí dojít k zastrašování klientek.

Klientka rozhodující se jestli si dítě ponechá nebo půjde na interrupci, má možnost v poradně v ovzduší klidu a přijetí svou situaci zvážit „ze všech stran“. Je jí nabídnuta a vysvětlena i možnost dát dítě k adopci. Pokud se i tak klientka rozhodne, že půjde na interrupci, je jí nabídnuto, že pokud by měla po zákroku jakékoliv pak např. psychické problémy, může kdykoliv poradnu navštívit, ať nezůstane se svým trápením sama.

V posledních letech se na poradny obracejí klientky trpící domácím násilím a také pohlavně zneužívané a klientky, především mladé dívky, trpící některou z poruch příjmu potravy (anorexie, bulimie).

Velkou součástí služeb sdružení jsou přednášky. Ty jsou považovány za stěžejní bod v prevenci interrupcí. Přednáší se ve školách základních, středních, v učilištích, dětských domovech, v klubech mládeže a také pro veřejnost, pro učitele škol apod.

V základních školách se jedná o témata dospívání tělesné i psychické, o kamarádství, přátelství, zamilovanost, lásku. Dále téma: Jak si nenechat ublížit, anorexie a bulimie, vývoj dítěte před narozením, antikoncepce.

Velice mě zajímalo jak přesně vypadá první kontakt s klientkou. Tedy, pracovnice zjistí, s jakým problémem klientka do poradny přišla. Zmapuje citlivě všechny možnosti, rodinné zázemí apod. a podle povahy případu klientce hlavně naslouchá, ale samozřejmě ji také citlivě vede k možnostem řešení její situace. Kromě rady můžeme klientce nabídnout i knihy, videosnímky, materiální výpomoc, umístění v azylovém domě anebo kontakty na další odborníky. Podle povahy případu jsou nabídnuta další setkání.

Všechny služby, které zde byly jmenovány, jsou poskytovány klientkám zdarma. Finance sdružení získává z několika zdrojů. Tím hlavním jsou Ministerstvo Zdravotnictví a Ministerstvo práce a sociálních věcí. Dále jsou to dotace z krajů a měst či magistrátů, kde sídlí jednotlivé poradny. Dále poradny podávají žádosti místně i centrálně na různé nadace a nadační fondy, pro sdružení byl také pořádán jeden z adventních koncertů České Televize.

6.2. CENAP – Centrum naděje a pomoci

Vodní 13

602 00 Brno

Tel. 543 254 891, 543 331 470-2

<http://www.cenap.cz>

Centrum naděje a pomoci je brněnské občanské sdružení, které nabízí veliké množství pomoci, informací, přednášek a dalších aktivit. Pomoc a konzultace na různá témata zprostředkovávají ať už formou osobních konzultací, telefonem, poštou nebo e-mailem.

Nejčastěji se dotazy týkají : početí, těhotenství, porodu, zdraví, problémů se vztahy, výchovou dětí a pro naše téma důležité poradenství a pomoc lidem, kteří se v souvislosti s těhotenstvím, mateřstvím a rodičovstvím ocitli v tíživé životní situaci či sociální tísní.

Tato poradna pro ženy a dívky nabízí pomoc ženám, dívkám a jejich partnerům při řešení obtížných životních situací vzniklých v důsledku těhotenství, mateřství a rodičovství, včetně situací, kdy je počato nebo narozeno handicapované dítě, sociální výpomoc nastávajícím maminkám, poradenská služba v oblasti plánování rodičovství, pomoc při řešení sociálních problémů včetně nabídky provedení gravitestu zdarma. Dále zprostředkovává lékařskou péči a to v oborech : gynekologie a porodnictví, kožní, praktický lékař a interní.⁷³

6.3. Občanské sdružení Na počátku

Soběšická 60

614 00 Brno

Tel. 548221405

<http://napocatku.sweb.cz>

Ve svém mottu má tato organizace : usilujeme o ochranu a rozvoj lidského života.

Hlavní úkol, který si stanovili je ochrana nenarozeného život. Poskytují poradenství těhotným ženám. Provozují azylové domy pro ženy, které dítě chtějí donosit, ale doma nemohou. Poskytují útočiště matkám s dětmi které se staly oběťmi domácího násilí. Hlavním projektem, této organizace je azylový dům – Domov pro dětský život. V něm je poskytováno útočiště, ubytování a komplexní pomoc ženám v nouzi a to na dobu těhotenství a několika měsíců po porodu (maximálně 1 rok věku dítěte).

„Do Domova jsou přijímány těhotné ženy v počátečním stadiu těhotenství, které se nacházejí v krajní sociální nouzi charakterizované především absencí (vhodného) ubytování a které jejich obtížná životní situace nutí k interrupci, již ale ony samy podstoupit nechtějí. Jedná se o ženy z celé ČR všech věkových skupin. Přijímáme i těhotné ženy, které chtějí dát dítě po porodu do osvojení. Zařízení přijímá i maminky, které jsou

---

⁷³ Bližší informace na : <http://www.cenap.cz> (cit. 2007-12-6)

oběťmi domácího násilí, a proto je jeho adresa utajená“.⁷⁴ Za sedm let fungování zde bylo odchováno 61 dětí.

Klientkám v domově je poskytováno nejen útočiště, ale zároveň se s nimi i pracuje. Klientka si stanoví sama své nejnaléhavější potřeby, problémy a v rámci individuálního plánu rozvoje se společně pracuje na jejich vyřešení. Na počátku vzájemné spolupráce se řeší ty nejžehavější problémy jako na příklad : bydlení, vyřízení dokladů přídavků. Klientkám je pomáháno ale ne v tom duchu, že by se to za ně vyřizovalo pouze jsou doprovázeny na úřady kde se jim asistuje aby příště už vše zvládly samy. V další fázi vzájemné spolupráce se s klientkou vedou rozhovory, které jsou zaměřeny na hledání sebe sama. Hledají se nové vzorce chování, které by měly nahradit ty jenž je dostaly do obtížné životní situace.

Pomocí takzvaného týdenního plánu se učí klientka pod dohledem pracovnice sama hospodařit s penězi. Tato dovednost je pak klíčovou dovedností potřebnou pro úspěšnou integraci klientky s dítětem do společnosti. Z řady dalších skupinových programů uvedu alespoň pár : komplexní prenatální a perinatální péče, péče o dítě, šití, “a když se ti nechce spát, a když si spolu chceme hrát”, “To se doma hodí”, vaření, zdravotnictví, ruční práce, základní orientace v systému sociální ochrany, těhotenské cvičení, cvičení v šestinedělí. Hlavní úkolem těchto programů je naučit matku základním dovednostem potřebným k vedení domácnosti a péči o dítě. Prostřednictvím takto získaných dovedností se daří pozitivně ovlivňovat postoje maminek k mateřství, což je dlouhodobě kladný přínos, který se uskutečňuje v péči o dítě i po jejím odchodu z Domova.

6.4. Poradna pro ženy v tísní Aqua vitae

Americká 21

120 00 Praha 2

Tel. 800 108 000

<http://linkapomoci.cz>

---

⁷⁴ <http://napocatku.sweb.cz> (cit. 2007-12-6)

Tato poradna se sídlem v Praze je obdobnou organizací jako Ochrana nenarozeného života. Je zřizována občanským sdružením Hnutí Pro život ČR a jejím cílem je konkrétní pomoc ženám, rodinám v období očekávání narození dítěte a v dalších obtížných životních situacích. Úkolem této poradny je pomáhat ženám, které jsou těhotné a nedokáží se s tím samy srovnat, jsou v situaci kdy řeší existenční otázky spojené s přípravou na péči o dítě po narození, prošla potratem a projevují se u nich některé z příznaků post abortivního syndromu, nebo naopak se dlouhodobě neúspěšně snaží otěhotnět. Při své práci se snaží najít pro klientku to nejlepší řešení a provádějí ji obtížným životním obdobím.

Ze služeb, které tato poradna nabízí svým klientkám vybírám : poskytnutí orientace v záchytné sociální síti v rámci celé republiky, informace o prenatálním vývoji počatého dítěte, seznámení s informacemi pro podporu zdravého a šťastně prožitého období těhotenství, porodu a kojení, informování o jednotlivých fázích a doprovodných jevech těchto období, nejvhodnější doby pro početí dítěte i pro vyhnutí se otěhotnění, těhotenský test zdarma, příp. pomoc s výběrem vhodného testu na trhu, pomoc s orientací v ženském menstruačním cyklu.⁷⁵

Klientky mají hned pět možností jak se s poradnou zkontaktovat a to :
osobně na adrese Americká 21, 120 00 Praha 2
přes skype, kde má poradna adresu „poradnaprozeny“
v internetové poradně <http://linkapomoci.cz>, kde najde formulář
emilem na adrese poradna@linkapomoci.cz
telefonicky a to zcela zdarma na čísle 800 108 000 (podle informací pracovnice této poradny mají od klientek na volání zdarma velice pozitivní ohlasy)

Žena může zavolat či napsat a pracovnice na jakoukoliv otázku či potřebu reaguje. Některé klientky s je kontaktují opakovaně.

Dotazy klientek jsou z různých oblastí. Počínaje potraty, přes rodinné problémy, odbornými lékařskými dotazy konče. Pracovnice linky pomoci jsou vzdělány medicínsky nebo psychologicky a většina z nich prošla kurzem telefonické krizové intervence. V případě, že i přesto je nějaký z dotazů klientek nad jejich vědomosti kontaktují se pro radu na odborníky z z daných oblastí - gynekology, psychology, sociální pracovnice, právníky, občanské poradny.

Práce této poradny mě zaujala natolik, že jsem se rozhodl je zkontaktovat osobně a zjistit nějaké bližší informace.

---

⁷⁵ Zdroj : <http://linkapomoci.cz> (cit. 2007-12-6)

Zaměstnankyně této převážně telefonické linky pomoci jsou bez výjimky křesťanky. Jako takové tedy mají na otázku potratů svůj celkem jasný názor. Dotazy ohledně potratů jsou jedny z nejčastějších. Proto mě zajímalo jak se s tím může pracovník linky vnitřně srovnat, podávat klientkám informace o tom kde, jak a za kolik a přitom být vnitřně odpůrcem interrupcí. Zajímalo mě rovněž, zda klientky svými informacemi, které jim podávají, netlačí, ať už vědomě nebo nevědomě, k tomu aby se rozhodly dítě si ponechat. V emailové korespondenci s jednou z pracovnic jsem dostal takovouto odpověď :

„Stavíme na křesťanských hodnotách a věříme, že spolu s nimi je možné najít pro ženu to nejlepší řešení. Svůj názor samozřejmě nevnucujeme a vždy necháváme svobodnou vůli pro rozhodnutí. Je totiž potřeba rozlišovat potrat jako zlo, se kterým nesouhlasíme a ženu jako člověka, který potřebuje pomoci. Podat informaci jako takovou neznamena souhlasit se zlem. Pokud se s někým o potratu začnete bavit, máte příležitost vysvětlit mu, proč si myslíte, že je to špatné řešení a jaká jiná řešení existují. Pokud se mě žena zeptá na názor, můžu jí říct, co si o tom myslím. Ale ženu jako takovou neodsuzujeme a nekritizujeme, protože hodnotit její situaci nám nepřísluší. Já v tom rozpor nevidím. Toužím ženám pomoci a ne je odsoudit. Říci kolik potrat stojí tím nijak ničemu nenapomáháte, důležité je, že podáte objektivní informace, co se při potratu vlastně děje a jak to vypadá. To, že jsem křesťan neznamena, že pro mě budou některá témata tabu. Mluvit o nich a říkat, proč je vidím jinak naopak dává prostor pro jiné myšlenky, na které jsou ostatní někdy zvědaví.“⁷⁶

Toto není ucelený seznam všech organizací zabývajících se pomocí ženám uvažujícím nad potratem. Snažil jsem se vybrat ty organizace, které jsou dle mého názoru v Čechách nejznámější. Pro případný kontakt doporučuji v první řadě Občanské sdružení ONŽ, které se svými 14 poradnami má prakticky pokrytou celou Českou Republiku. Informační letáky této organizace jsou k dostání u téměř každého gynekologa.

---

⁷⁶ Výňatek z korespondence s pracovnící Aqua vitae

Závěr

Ve své práci jsem se zabýval problematikou potratů v historii, legislativně, dále z pohledu medicínského, etického, křesťanského a pohledu sociální práce. Mou snahou nebylo podrobně popsat celou obsáhlou problematiku potratů. Myslím, že naše znalosti této problematiky jsou velice důležité, ale účinná pomoc, kterou můžeme buď sami či zprostředkovaně klientovi jako sociální pracovníci nabídnout, je mnohem důležitější. Chtěl bych, aby má práce byla pomůckou těm kolegům, kteří se na problematiku potratů přímo nespecializují, ale dostanou se s ní do kontaktu.

Práce sociálního pracovníka je často velice těžká, obzvlášť v situaci, kdy má podat klientovi informace, či přímo být nápomocen v rozhodnutí s čím sám vnitřně nesouhlasí. Jak se máme srovnat se svým vlastním přesvědčením, které se může diametrálně odlišovat od názoru klientů? Je možné vcítit se do klienta, který chce „odstranit“ nenarozené dítě?

Na takovéto otázky se těžko připravuje. Pracovnice Aqua vitae v tom už mají jasno. „Podat informaci jako takovou neznamena souhlasit se zlem.“ Jako profesionálové máme být připraveni odpovědět klientovi na jakékoliv dotazy, které mu pomohou v řešení jeho problému. Pokud to bude vhodné, můžeme se klidně podělit i o osobní názor, nesmíme však jej klientovi vnučovat a v žádném případě jej přesvědčovat ke změně svého vlastního názoru. Klientovo rozhodnutí musíme vždy respektovat, ať už bude pro nás osobně přijatelné či ne. Náš názor nesmí nikdy vstupovat nad blaho klienta.

Přílohy :

ZÁKON ČESKÉ NÁRODNÍ RADY O UMĚLÉM PŘERUŠENÍ TĚHOTENSTVÍ

(66/1986 SB.)

(Zdroj - <http://www.uzis.cz>)

Česká národní rada se usnesla na tomto zákoně:

§ 1 Účel zákona

Zákon upravuje umělé přerušování těhotenství a se zřetelem na ochranu života a zdraví ženy a v zájmu plánovaného a odpovědného rodičovství stanoví podmínky pro jeho provádění. Předcházení nežádoucímu těhotenství

§ 2 Nežádoucímu těhotenství se předchází především výchovou k plánovanému a odpovědnému rodičovství v rodině, ve škole a zdravotnických zařízeních, výchovným působením v oblasti sociální a kulturní a využíváním prostředků k zabránění těhotenství.

§ 3 Prostředky k zabránění těhotenství, které jsou na lékařský předpis, jakož i lékařské vyšetření a kontrola s tím související se poskytují ženě bezplatně.

Podmínky pro umělé přerušování těhotenství

§ 4 Ženě se uměle přeruší těhotenství, jestliže o to písemně požádá, nepřesahuje-li těhotenství dvanáct týdnů a nebrání-li tomu její zdravotní důvody.

§ 5 Ženě lze uměle přerušit těhotenství ze zdravotních důvodů s jejím souhlasem nebo z jejího podnětu, jestliže je ohrožen její život nebo zdraví nebo zdravý vývoj plodu nebo jestliže jde o geneticky vadný vývoj plodu.

§ 6

1. Ženě, která nedovršila šestnácti let, lze uměle přerušit těhotenství podle § 4 se souhlasem zákonného zástupce, popřípadě toho, jemuž byla svěřena do výchovy.

2. Jestliže bylo podle § 4 uměle přerušeno těhotenství ženě ve věku od šestnácti do osmnácti let, vyrozumí o tom zdravotnické zařízení jejího zákonného zástupce.

Postup při projednání umělého přerušení těhotenství

§ 7 Žena písemně požádá o umělé přerušení těhotenství ženského lékaře zdravotnického zařízení příslušného podle místa jejího trvalého pobytu nebo místa pracoviště nebo školy. Lékař je povinen poučit ženu o možných zdravotních důsledcích umělého přerušení těhotenství i o způsobech používání antikoncepčních metod a prostředků. Jestliže žena na umělém přerušení těhotenství trvá a zjistí-li lékař, že jsou splněny podmínky pro jeho výkon, určí zdravotnické zařízení, kde se výkon provede.

§ 8

1. Jestliže lékař neshledal podmínky pro umělé přerušení těhotenství (§ 4 a 5), může žena do tří dnů písemně požádat o přezkoumání jeho závěru okresního odborníka pro obor gynekologie a porodnictví, který tuto žádost přezkoumá nejpozději do dvou dnů od jejího doručení. K přezkoumání žádosti si tento odborník přizve dva další lékaře z tohoto oboru, popřípadě i lékaře z jiného dotčeného oboru. Zjistí-li, že podmínky pro umělé přerušení těhotenství jsou splněny, oznámí to ženě a určí zdravotnické zařízení, kde se výkon provede.
2. Jestliže okresní odborník pro obor gynekologie a porodnictví neshledal podmínky pro umělé přerušení těhotenství a žena na něm trvá, postoupí ihned její písemnou žádost k přezkoumání krajskému odborníkovi pro obor gynekologie a porodnictví, který si přizve dva další lékaře z tohoto oboru, popřípadě i lékaře z jiného dotčeného oboru a přezkoumá žádost nejpozději do tří dnů od jejího doručení. Neshledal-li podmínky pro umělé přerušení těhotenství, písemně oznámí ženě výsledek přezkoumání, který je konečný; v případě, že podmínky pro umělé přerušení těhotenství jsou splněny, postupuje obdobně jako okresní odborník pro obor gynekologie a porodnictví podle odstavce 1.

§ 9 Na postup stanovený tímto zákonem se nevztahují obecné předpisy o správním řízení.

§ 10 Umělé přerušení těhotenství cizinkám

Umělé přerušení těhotenství podle § 4 se neprovede cizinkám, které se v České socialistické republice zdržují pouze přechodně.

§ 11 Příplatek nebo úhrada za umělé přerušení těhotenství

1. Za umělé přerušení těhotenství provedené podle § 4 uhradí žena v případech stanovených obecně závazným právním předpisem zdravotnickému zařízení příplatek.
2. Úhradu za umělé přerušení těhotenství cizinkám upravuje zvláštní předpis.

§ 12 Zmocnění Ministerstvo zdravotnictví České socialistické republiky vydá obecně závazný právní předpis, jímž podrobněji upraví podmínky pro umělé přerušení těhotenství, postup při projednávání umělého přerušení těhotenství a výši příplatku a podmínky jeho placení. Tento předpis též upraví okruh cizinek, kterým lze provést umělé přerušení těhotenství za úhradu.

§ 13 Přejídné ustanovení

Podle tohoto zákona se projednají též žádosti o umělé přerušení těhotenství, o nichž nebylo pravomocně rozhodnuto před počátkem jeho účinnosti.

§ 14 Zrušovací ustanovení

Zrušují se:

1. zákon č. 68/1957 Sb., o umělém přerušení těhotenství,
2. vládní nařízení č. 126/1962 Sb., kterým se zřizuje interrupční komise a provádí zákon o umělém přerušení těhotenství, ve znění vládního nařízení č. 54/1966 Sb., a nařízení vlády ČSR č. 69/1973 Sb.,
3. vyhláška č. 71/1973 Sb., kterou se provádí zákon č. 68/1957 Sb., o umělém přerušení těhotenství, ve znění vyhlášky č. 80/1980 Sb., kterou se mění a doplňuje vyhláška č. 71/1973 Sb.

§ 15 Účinnost

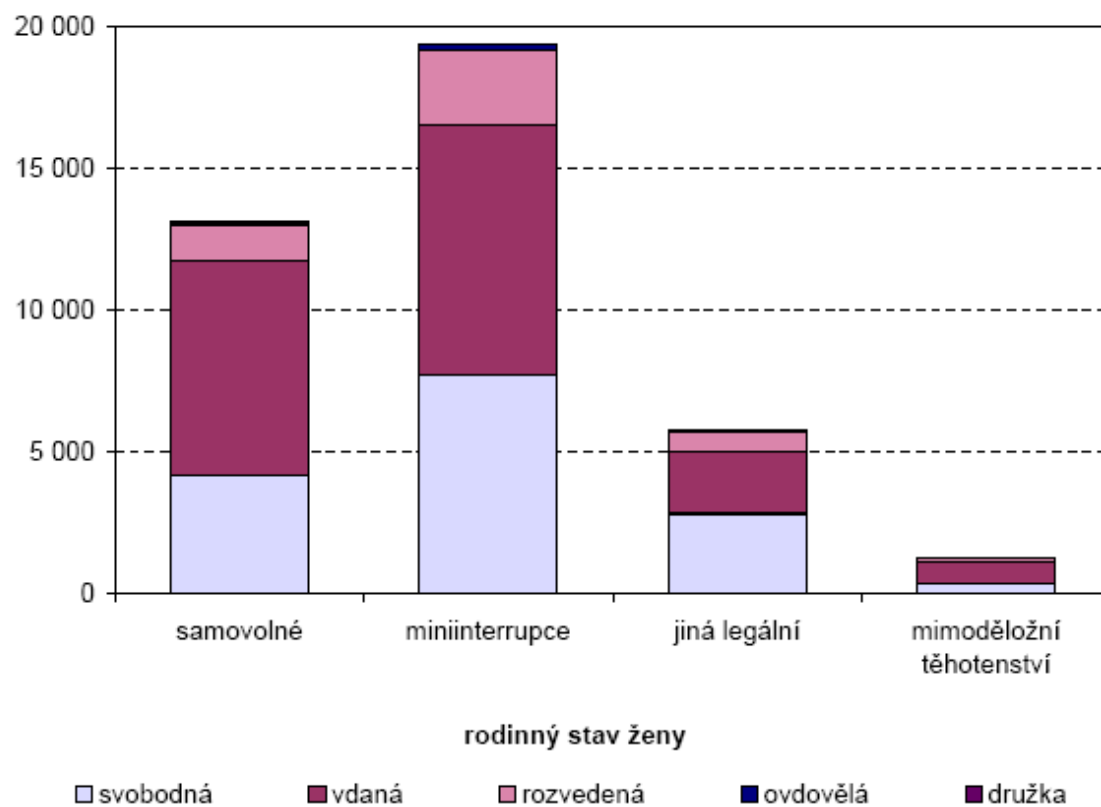
Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 1987.

Kempný v.r.

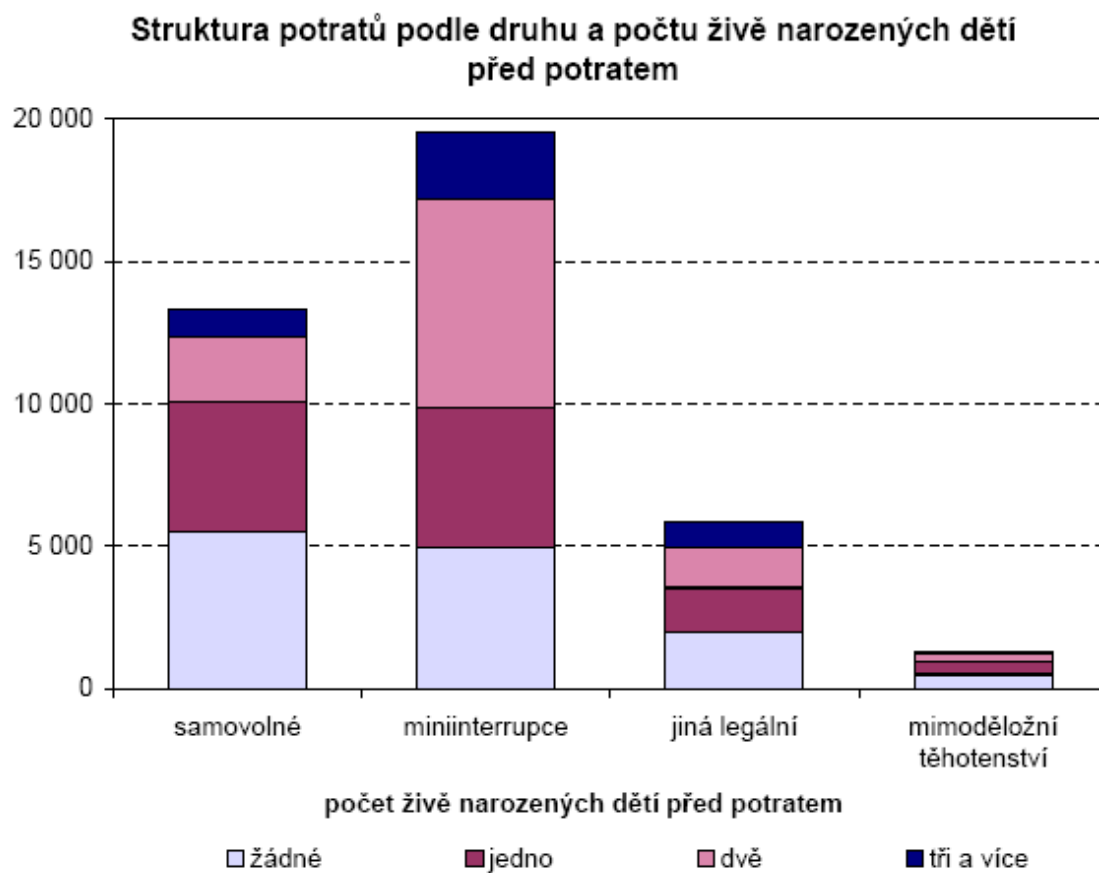
Korčák v.r.

Tabulka č. 1

Struktura potratů podle druhu a rodinného stavu ženy

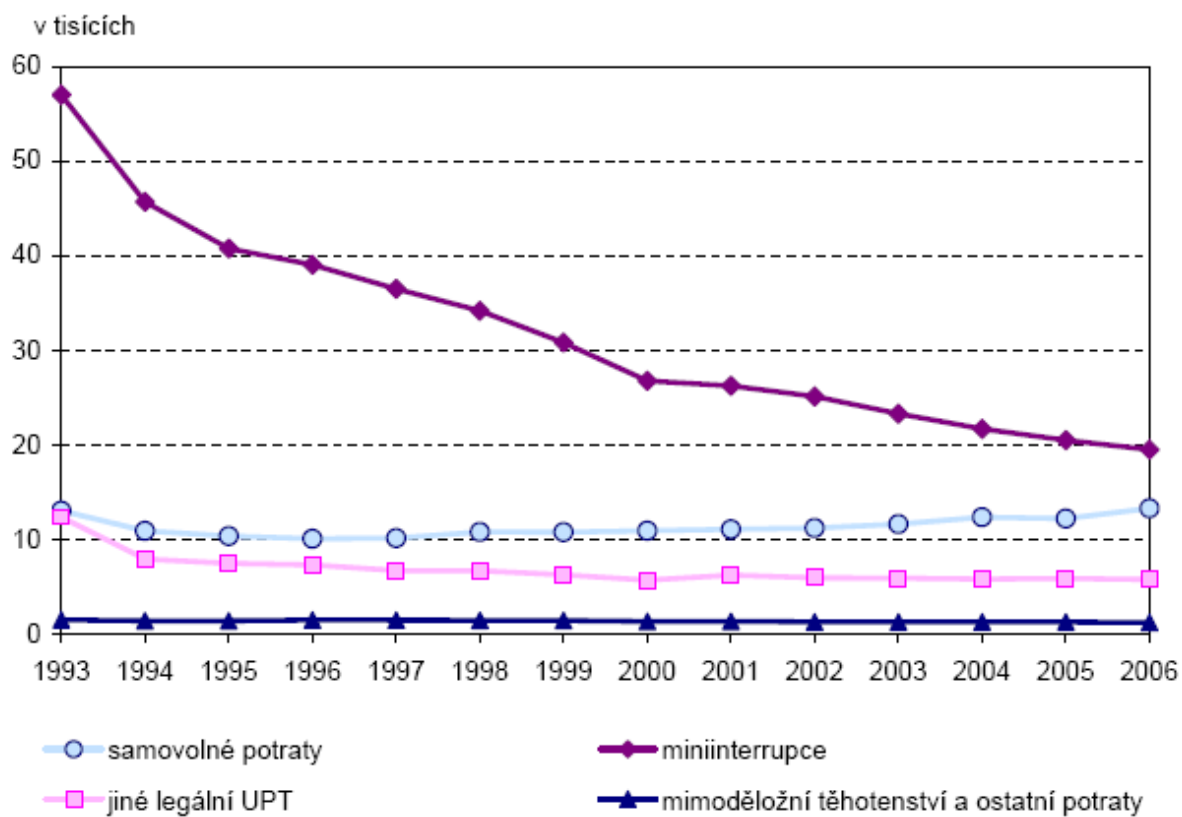

Tabulka č. 2

Tabulka č. 3

Vývoj potratů v ČR v letech 1993 - 2006

Pozn.: Od roku 2000 včetně potratů cizinek.

Tabulka č. 4 Poradny pro ženy a dívky

Poradna	Adresa	Telefon, fax, e-mail
České Budějovice	Lannova 238/2 370 01 České Budějovice	731 749 783 poradnaprozenycb@seznam.cz
Frýdek-Místek	Josefa Suka 1753 738 02 Frýdek – Místek	558 434 961 poradnaprozenyadivkyfm@quick.cz
Olomouc	Remešova 1 772 00 Olomouc	Tel/fax: 585 222 147 poradna.ol@worldonline.cz
Opava	Rolnická 9 746 05 Opava	553 732 067
Praha	Voršilská 5 110 00 Praha 1	224930661, tel/fax: 224933943 poradna.praha@c-box.cz
Prostějov	Sádky 2 796 01 Prostějov	582 333 855 poradna.pv@volny.cz
Rožnov pod Radhoštěm	Nádražní 23 756 61 Rožnov pod R.	571 625 705 poradnazd@quick.cz
Šumperk	Šmeralova 2 787 01 Šumperk	583 216 758 poradna.su@volny.cz
Třebíč	Bedřicha Václavka 59 674 01 Třebíč	568845580
Třinec	Náměstí Míru 551 739 61 Třinec	558 335 144 poradna.trinec@quick.cz
Ústí nad Labem	Prokopa Diviše 5 400 01 Ústí nad Labem	475 216 500 poradnazdul@seznam.cz
Veselí nad Moravou	Dům pečovatelské služby Za poštou 110 698 01 Veselí	518 322 852 poradna.sonz@tiscali.cz
Zábřeh na Moravě	Masarykovo náměstí 6 789 01 Zábřeh	583 412 589
Zlín	Divadelní 6 760 01 Zlín	577 222 626 poradnaprozeny@quick.cz
Žďár nad Sázavou	Poliklinika Studentská 4 591 01 Žďár	566 690 215 poradna.zeny@tiscali.cz

Obrázek č. 1

Obrázek č. 2

Obrázek č. 3

Obrázek č. 4

Obrázek č. 5

Obrázek č. 6

Obrázek č. 7

Seznam použité literatury

- Proč pláčeš Miriam, Jihlava, Hnutí pro život 2000, ISBN 80-238-4824-0
- Clément, Olivier, Tělo pro smrt a pro slávu, Refugium Velehrad-Romana s.r.o. 2004, ISBN 80-86715-17-5
- Pekárková, Milena a kolektiv, Potrat ano-ne, Grada publishing 2000, ISBN 80-7169-922-5
- Sborník Unie katolických žen, Žena v církvi a společnosti 2, Praha, Pastorační středisko sv. Vojtěch při Arcibiskupství pražském 2001
- Grady MUDr, John L., Interrupce ano nebo ne?, Praha, Řád 1979, ISBN 80-901189-3-3
- Úcta k životu život nenarozený, Praha, Zvon, 1991, ISBN 80-7313-010-9
- Willke Dr, John and Barbara, Člověkem od početí být či nebýt?, Český Těšín, Cor jesu 1993,
- Susa, Zdeněk, Dopis mladým křesťanům o tělesné lásce, Praha, Synodní rada Českobratrské církve evangelické, 1989
- Rotter, Hans, Důstojnost lidského života, Praha, Vyšehrad 1999, ISBN 80-7021-302-7
- Vokurka, Martin, Jan Hugo a kol., Velký lékařský slovník 6.vydání, Praha, Maxdorf 2006, ISBN 80-7345-105-0
- Peschke, Karl-Heinz, Křesťanská etika, Praha , Vyšehrad, 1999, ISBN 80-7021-331-0
- Hanuš, Jiří, Křesťanství a lidská práva, Praha , Vyšehrad, 2002, ISBN 80-85959-89-5
- Bůh přítel života, ochrana života jako výzva a úkol, Brno, Cesta, 1994, ISBN 80-85319-35-7
- Skoblík, Jiří, Přehled křesťanské etiky, Praha. Karolinum. 1997, ISBN 80-7184-357-1

Zdroje :

<http://www.uzis.cz>
<http://www.prolife.cz>
<http://www.pravonazivot.sk>
<http://interupce.a4.cz>
<http://www.svobodavolby.cz>
<http://www.rodina.cz>
<http://fafejta.blog.respekt.cz>
<http://www.liborhalik.cz>
<http://www.kubata.nazory.cz>
<http://www.kppp.cz>
<http://www.lidicky.estranky.cz>
<http://www.ukz.katolik.cz>
<http://www.liborhalik.cz>

<http://www.sojdrova.cz>
<http://www.britske-listy.cz>
<http://linkapomoci.cz>
<http://napocatku.sweb.cz>
<http://slovník-cizich-slov.uzdroje.com>
<http://www.prolife.com>
<http://www.karasj.cz>
<http://www.granosalis.cz>
<http://www.dis.cz/sonz>
<http://www.rexter.cz>
<http://www.cenap.cz>
<http://www.kebrle.cz>
<http://web.pravonazivot.sk>
<http://www.dis.cz>
<http://linkapomoci.cz>
<http://www.poradnaprozeny.eu>